

Vuoksenrantalainen

Vuoksenranta-seuran jäsenlehti

N:o 30 ● 2012

Vuoksenranta-seuran pitäjäjuhlassa esiintyivät serkukset Tekla Hujala, 9, ja Helmi Uotinen, 8. – Lisää juhlista s. 9-10.

Vuoksenrannan kirkko sai uuden katon ja alttariseinää kunnostettiin

Vuoksenranta-seura ry:n hallitus 2013

Puheenjohtaja **Päivi Virolainen**, Päijätsalontie 91, 19700 Sysmä. Puh. 0400715933
Varapuheenjohtaja **Irja Niilahti**, Vuorenkyläntie 462, 19600 Hartola. Puh. 0445829123
Sihteeri **Tiina Hölttä**, Syrjälähdentie 53, 19430 Pertunmaa. Puh. 0405489000;
sähköposti: tiinaholtta(at)gmail.com
Taloudenhoitaja Hannu Kuisma, Kaukasenkatu 2 as 13, 15680 Lahti. Puh. 0500 716866

Hallituksen muut jäsenet:

Olli Kuisma, Ansiotie 93 as 1, 19600 Hartola. Puh. 044 7169761
Urpo Kemppainen, Kuusikuja 4 C 27, 19700 Sysmä. Puh. 040 5193874
Armi Marklund, Haavikkotie 14 G 49, 00630 Helsinki. Puh. 040 7764094
Ossi Paappa, Kaurakedonmäki 15, 31520 Pitkäjärvi. Puh. 050 5810099
Marjukka Patrakka, Otavantie 8, 00200 Helsinki. Puh. (09) 6924074
Liisa Röksä, Teuvonkuja 2 B 10, 19650 Joutsa. Puh. 041 4510729
Eero Talja, Kauvontie 22, 17320 Asikkala. Puh. 0500 352416
Martti Talja, Keijutie 1 B, 15700 Lahti. Puh. 044 7195502;
Matti Vanhanen, Suonpäänkuja 6, 01830 Lepsämä.

Kunniapuheenjohtaja **Tatu Vanhanen**, Suopolku 4 D, 01800 Klaukkala. Puh. (09) 8796771;
sähköposti: tatu4(at)saunalahti.fi

Seuran tilintarkastajat: **Juhani Kiuru** ja **Martti Jantunen**. Varalla Kalevi Virolainen ja Antti Mustonen.

Vuoksenrannan kylien yhdyshenkilöt 2013

Vuoksenranta-seuran hallitus on kutsunut kylien yhdyshenkilöiksi seuraavat:

Sintola: Lauri Peltonen, Leppäkorventie 6 B, 19700 Sysmä; puh. (03)7173275
Korpilahti: Ossi Paappa, Kaurakedonmäki 15, 31520 Pitkäjärvi; puh. (02)7481977
ja Juhani Pakkala, Koukkuniementie 51, 19600 Hartola
Kaskiselkä: Tarmo Jantunen, Lummetie 16 A 4, 01300 Vantaa; puh. 0400736617
Oravankytö: Hilka Kuisma, Sysmä
Pöyryniemi ja Parsikkaanmaa: Veikko Heikkonen, Hirvensalmentie 1524, 19650 Joutsa
Virkinniemi: Arvo Kemppi, Piikainniityntie 10, 39100 Hämeenkyrö; puh. (03)3715132
Kemppilänmäki, Karkeala
ja Taljala: Seppo Peltonen, Siltavoudintie 1 as 1, 17200 Vääksy; puh. (03)7668130
Niittysuo ja Härk'korpi: Pertti Virolainen, Paimenlahdentie 116, 19700 Sysmä; puh. (03) 7170423
Kuivaniemi: Sirkku Virkkunen, Metsästäjänkatu 1 B 14, 15210 Lahti; puh. (03)7514653

Vuoksenrantalainen

Vuoksenranta-seuran
jäsenlehti

Vuoksenrantalainen:

Martti Talja, puh. (03)7826595,
os. Keijutie 1 B, 15700 Lahti
Tatu Vanhanen, puh. (09)8796 771,
os. Suopolku 4 D, 01800 Klaukkala.

Antrealainen-Vuoksenrantalainen-lehden päätoimittaja
Raakel Henttonen, puh. (03)688 1898; 0400847023
raakel.henttonen(at)aina.net

Rauhanomaista rinnakkaiseloä

Karjalan kannas on ollut kautta aikojen idän ja lännen kohtauspaikka. Lännen ja idän kulttuurit ovat kohdanneet vanhalla Ruotsin ja Novgorodin valtakunnan rajalla, mikä kulki Vuoksenrannan itärajaa pitkin. Erottavana tekijänä oli keskeisesti uskonto. Myöhemmät Ruotsin valloitukset itään ajoivat ortodoksiuskonnon omaksuneita suurin joukoin vapaaehtoiseen poismuuttoon. Ruotsin vallanpitäjien viha kohdistui toisuskoiisiin ja he halusivat luotettavia alamaisia valloitetuille alueille.

Ruotsin suurvalta-aseman sorruttua raja ei enää siirtynytäkään 1600-luvun lopun jälkeen itään, vaan siirtymisen suunta vaihtui länttä kohden. Keskeisin syy oli Venäjän voimistuminen ja Pietarin tulo uuden valtakunnan pääkaupungiksi. Suuren Pohjansodan myötä Jääsken itäiset osat liitettiin Venäjään vuonna 1721 ja venäläisalue laajeni Pikku Vihan jälkeen vuonna 1743 aina Kymijokeen ja Savonlinnaan saakka. Rajan siirtyminen länteen jatkui sitten Suomen sodan seurauksena ja koko Suomi liitettiin Venäjään vuonna 1809 Haminan rauhassa.

Venäjän vallan alaisuusaika oli tutkijoiden mukaan kuitenkin Karjalan kannakselle kuokistuksen aikaa 1700-luvulla. Alueella voitiin noudattaa, kiitos valistuneiden Venäjän tsaarien, Ruotsin vallan aikaista lainsäädäntöä ja hallintomenettelyä, ruotsin säilyessä virkakielenä. Sen sijaan alueen uusi etu oli Pietarin läheisyys. Se mahdollisti alueen suorat yhteydet Baltian maiden kautta Keski-Eurooppaan ja monet ajan uutuudet ja teollistuminen tulivat näin Kannakselle ennen muuhun Suomeen tuloa. Venäjän hallitsijat suosivat Euroopan osaamisen siirtymistä Pietariin ja sen lähiympäristöön. Palvelujen tuottaminen läheiselle kasvavalle pääkaupungille oli myös tärkeä tulonlähde. On arvioitu, että tuohon aikaan Kannas oli Suomen vaurainta aluetta. Vanhan Suomen alueen, Karjalan aina Kymijokeen asti liittäminen muuhun Suomeen sata vuotta sitten, vuonna 1812 oli toinen ratkaiseva asia Karjalan kehitykselle. Alue liitettiin uudelleen Suomen yhteyteen ja tulevan Itsenäisen Suomen valtakunnan raja sinetöitiin

Rajajokeen lähelle Pietaria. Tästä syntyi yksi seuraavan sodan syistä 130 rauhan vuoden jälkeen.

Samalla tavoin kuin väestö siirtyi pois asuinalueiltaan Ruotsin valloituspolitiikan seurauksena yli 400 vuotta sitten, samalla tavoin me vuoksenrantalaiset siirryimme pois ikimuistoisilta asuinalueiltamme Neuvostoliiton valloituspolitiikan tieltä. Meillä oli syytä uskoa, että alueen tulevat haltijat eivät katsoisi suojeasti kehittyntä elintasoamme ja antaneet meidän elää elämäämme.

Kannaksen vallanpitäjänä on jälleen Venäjä. Rajana on Pietari Suuren rauhan raja. Vuoksenrannan alueelle uudet Venäjän vallanpitäjät ovat tuomassa alueelle uutta kehitystä neuvostoliittolaisen tuhon jälkeen. Alueen kiviteollisuus kuokistaa ja tuo vaurautta alueelle. Uusi Viipurin tavaraliikenneterata kulkee pitäjän halki. Vuoksenrannan kirkolle rakennetaan mahdollisesti pienimuotoinen asema. Tämä olisi alueen uudelleen asuttamisen alku. Alueen kehitystä pitkällä tähtäimellä tukeakseen teki Viipurin aluehallinnon johtaja Patraev päätöksen kesällä 2011 kattaa Vuoksenrannan kirkko uudella peltikatteella. Kirkkorakennuksen tulevaisuuden kehittämisestä keskustellaan myös Inkerin kirkon kanssa. Me vuoksenrantalaiset lupauduimme vastavuoroisesti korjaamaan rapautuvia ulkoseiniä. Näihin talkoisiin saimme viime kesänä alueen kiviteollisuuden mukaan.

Edellä kertamani kuvaa historian vuorokulkua. Emme tiedä mikä on tulevaisuutemme, eläkäämme siis nykypäivässä ja kehittäkäämme isänmaatamme Suomea. Yksi tärkeä Nyky-Suomen kehittämisen mahdollisuus on esi-isiemme tapa tehdä kauppaa suurkaupungin Pietarin kanssa. Meillä on nopeat liikenneyhteydet viedä tavaraa ja tuoda maksukykyisiä asiakkaita rajan tälle puolelle. Samalla hyödytämme Karjalan kannasta, hyödyntämätön tyhjiö täyttyy asukkaista liikenteen valtavirran seurauksena ja maa alkaa elää. Ei kuitenkaan suomalaisena maakuntana!

Hyvää Joulua

Martti Talja

Kirkon kunnostustalkoissa uusittiin alttariseinää

Martti Talja

Vuoksenrannan vuonna 1835 valmistunut kirkkorakennus on meille vuoksenrantalaisille rakas paikka. Viipurissa toiminut arkkitehti Väinö Keinänen suunnitteli kirkon. Rakentamisesta vastasi rakennusliike KV Stenin. Kirkon peruskivi laskettiin elokuussa 1934, kirkko vihittiin käyttöön helmikuussa 1935 ja rakennus luovutettiin seurakunnalle marraskuussa 1936.

Edelleenkin on jäljellä rippeitä rakennuksen ajattomasta yksikertaisesta kauneudesta. Kirkon rapatut ulkoseinät välittivät koruttomasti harrasta tunnelmaa. Katto oli ilmeisesti punaiseksi maalattua betonitiiltä. Sisätilat oli maalattu valkoisin ja vaaleansinisin värisävyin. Kirkkosalin penkit olivat harmahtavan ruskeat

ja sininen raita väritti niiden yläosaa. Kirkossa oli 600 istumapaikkaa. Komeat kattokruunut oli saatu lahjoituksena Antrean seurakunnalta.

Kuorin seinässä oli puinen risti. Ristin molemmin puolin seinää koristivat ”Jeesus siunaamassa” -maalaukset. Tekijäksi mainitaan Ruokokoski, täyttä varmuutta asiasta ei ole. Kuvien yläpuolella olivat tekstit ”Minä olen tie totuus ja elämä” ja ”Tulkaa minun tyköni kaikki työtätekevät ja raskautetut”.

Kirkkosalin takaosassa on parvi. Urkuja ei vielä oltu ehditty hankkia. Torniin johtavia portaita reunusti takorautainen kaide. Tornissa kelloja oli yksi ja sen huipulla oli kaipa pientä kullattua ristiä kannatteleva salko.

Kirkkorakennuksen käyttö

On suorastaan ihme, että kirkkorakennus on säilynyt meille kokoontumis- ja hiljentymispaikkana. Lähes kaikkialta Kannakselta on kirkkorakennukset hävitetty, palaneet tai otettu muuhun käyttöön. Muu käyttö oli Vuoksenrannankin kirkon käyttötarkoitus ja ehkä sen pelastus.

Jossain vaiheessa kirkko muutettiin alueen kolhoosin konekorjaamoksi. Kirkossa oli jo keskuslämmitys, se sähköistettiin. Sähkökaapelit ovat paikoin edelleen syvällä uuden laastin sisällä. Näin on etenkin alttariseinän osalta. Alttarimaalausten paljastaminen lieene näin mahdotonta. Kirkkosalin takaosasta erotettiin paja ahjoineen. Oviaukko madallettiin ja alttarin kaksi sivuovea suljettiin ja keskelle tehtiin uusi oviaukko.

Jossain vaiheessa kirkon katto paloi ainakin osittain, koska alttaripäädyn savupiipussa edelleen kiinni olevat laudat ovat osittain hiiltyneet. Rakennus on täytynyt olla arvokas tukikohta kolhoosille, koska se kätettiin uudelleen. Tässä yhteydessä katon harjaa madallettiin rakennus-

materiaalin säästämiseksi ja kirkko sai harmaan mineriittilevy-katteen. Kirkon edessä hautausmaalla oli molemmin puolin keskikäytävää ajoneuvosuoja- ja varastorivistöt. Kirkon vieressä oli haruksin tuetun korkean tolpan päässä tähtystyspaikka.

Jälleen jossain vaiheessa kirkon seudun merkitys kolhoositoiminnalle väheni ja kolhoosin keskus siirrettiin Sokkalaan. Vuoksenrantaan jäi ainoastaan Visulahteen sivunavetta. Kirkko toimi karjan kesänavettana vuosikausia.

Talkoolaiset tyhjensivät 1990-luvun alussa reilun kerroksen korjaamon ja karjan jätettä pois kirkosta. Kirkon seinät maalattiin uudelleen valkoisiksi. Kirkkoon hankittiin pölkkyjen varassa olevat lankut penkeiksi Sokkalasta. Kirkon oviin Kyösti Nikki teki portit ja kuoriin kiinnitettiin hänen valmistamansa kaatuneiden sankarivainajien muistolaatta. Laatta oli aluksi messingistä, mutta korvattiin varastamisen jälkeen puumateriaalista valmistetulla laatala. Nykyiset penkit kirkko sai vuonna 2009 Viipurin aluehallinnon toimesta pääministeri Matti Vanhasen

ottaessa osaa Vuoksenranta-juhlaan. Venäläiset huolehtivat myös kirkon kalkitsemisesta sisältä ja ulkoa.

Kirkon tulevaisuus ja siihen tähtäävä kunnostus

Viipurin aluehallinnon johtaja Konstatin Patraev otti esille Vuoksenrannan kirkon kunnostamisen vieraillessaan Suomessa Vuoksen Säätiön vieraana syksyllä 2010. Hänen tavoitteensa oli tuolloin kunnostaa kirkko ekumeeniseksi pyhätköksi.

Kunnostusohjelmasta käytiin neuvotteluja Patraevin kanssa ja hänen toimestaan kirkko sai uuden kateen kesällä 2011. Työn toteuttajana oli ensolainen urakoitsija. Kirkon latian uusiminen oli myös ohjelmassa, mutta se jäi toteutumatta. Me vuoksenrantalaiset sitouduimme vastaavasti kunnostamaan kirkon rapautuvia ulkoseiniä kosteuden pitämiseksi rakennuksen ulkopuolella.

Suomen kirkkolain mukaan kirkoksi vihitty rakennus säilyttää kirkkorakennuksen aseman pysyvästi.

Rakennuksen tulevasta käyttötarkoituksesta on Vuoksenranta-seura ollut yhteydessä myös Inkerin kirkkoon, minkä toimialueella Vuoksenrannan kirkko on. Inkerin kirkko ei ole ottanut kantaa kirkon tulevaan käyttöön.

Kunnostustalkoot kesällä 2012

Vuoksenranta-seuran toimesta toteutettiin alttaripäädyn ulkoseinän kunnostus kahdella matkalla. Matkaan osallistuivat Juhani Kiuru, Ossi Paappa, Pertti ja Vilho Ruponen sekä kirjoittaja. Kunnostuksen suunnittelu toteutettiin Kamennogorskin kaupungin ja kiviteollisuuden kanssa yhteistyössä. Tavoitteena oli purkaa ja muurata uudelleen alttaripäädyn rapautunut seinän yläosaa. Vilho Ruponen oli tehnyt arvion tarvittavista materiaaleista ja valmistanut päätyseinän ullakkoikkunaan säleikön sekä suomalaiset sähköturvallisuuksnormit täyttävän virran ulosoton laitteet.

Ensimmäinen matka toteutettiin 30.6.-4.7.2012, päivää suunniteltua pidempänä. Kuljetettavan tavaran määrän vähentämiseksi olimme tilanneet Kamennogorskista muurauksen laastin valmislaastina etukäteen. Tästä tilauksesta meille koituikin sitten harmia, ajanhukkaa ja kokemusta.

Koska tarvitsimme lisätiiliä, niin olimme kysyneet etukäteen luvan tiilien hakemiseen Visulahden kolhoosin raunioilta. Puhdistimme ja lastasimme 250 poltettua savitiiltä navetan raunioista. Olimme varhemin keväällä tutkineet tiilien käytökelpoisuutta ja tulimme siihen tulokseen, että kyseessä saattoivat olla Kaskiselästä purettujen suomalaisten rakennusten tiilet. Näin otimme ”omat tiilet käyttöön oman rakentamamme kirkon” korjaukseen.

Korjauksen toteutukseen antoivat paikallisen kiviteollisuuden johtajat Anatoli Tsernomorets ja Juri Doroz käyttöön nosturiauton, jonka avulla korjauskohteet oli helppo saavuttaa. Irronneiden tiilien purkaminen ja katon tuenta Vilhon etukäteen suunnittelemissa tuilla vei ennakoitua enemmän aikaa. Tässä vaiheessa huomasimme muurauksen tarkoitettun kalkkilaastin olevankin sement-

Pertti Ruponen ja Ossi Paappa irrottamassa kaskiselkäläisiä tiiliä Visulahden kolhoosin navetan raunioista.

Verkkolöydön informaatiotaululla Pertti Ruponen, Juhani Kiuru, Ossi Paappa ja Martti Talja.

Koton' Karjalas touku- kuussa talkoissa

Päivi Virolainen:

Olinhan toki käynyt isäni kotiseuduilla Vuoksenrannan Korpilahden kylän Visulahdessa Vaht'tuvalla jo useasti, mutta ensimmäistä kertaa pakkasin tällä kertaa matkavarusteiksi haravan. Joukkueemme täydentyi Vääksyn, Lahden, Kouvolan ja Lappeenrannan pysähdyksillä täyteen lukuunsa vasta lähellä rajaa, kun viimeinenkin matkalaisemme hurautti Viipurin Portissa taksilla bussin kiinni. Sitten olimmekin valmiit kohtamaan aina niin arvaamattomat rajarutiinit. Tällä kertaa kaikki sujui suotuisasti ja pääsimme rivakasti, kutakuinkin aikataulun mukaisesti ajamaan kohti Viipuria.

Matkalla kävimme Tali-Ihantalán muistomerkillä, jossa yhytimme Antreaisten bussillisen ja kuulimme matkalla vapaussodan taisteluista Syvälähdessä ja Ahvolassa. Jotakuta paikallista meidän kaksi retkibusiamme tuntuivat häiritsevän niin

paljon, että hän katsoi asiakseen tulla hätistämään meidät pois taukopaikaltamme. Vaikka hän ei poliisilta vaikuttanutkaan, niin sakkojen pelossa emme sitten arvanneet enää pysähdellä, vaan ajoimme maisemia katsellen kohti majapaikkaamme Hotelli Viipuria.

Vanha sanomalehtitalo on arvokkaan näköinen hotelli ja tähän maailman aikaan siisti majapaikka. Huoneita vastaanottaessa mieleeni palautui eräs yöpyminen 90-luvulta, jolloin hotellin vastaanottoaula ja ensimmäinen asuinkerros oli kunnostettu, mutta hissinousu viidenteen kerrokseen avasi eteemme näkymän suunnilleen suoraan sotien ajalta..... no ne muistot olivat nyt muisto vain ja huoneen siisteydessä ei ollut moittimisen sijaa. Pienen kaupungilla tehdyn jaloittelukierroksen jälkeen kokoontuimme oman porukan päivälliselle hotellin ravintolaan.

Matkapäivä vaatii veronsa ja seuraavan aamun aikainen herätys mielessämme suuntasimme pian unten maille.

Seuraavana aamuna lähdimme aamiaisen jälkeen rivakasti ajamaan kohti Vuoksen-rantaa. Tie oli tuttu, mutta mitä lähemmäs Vuoksenrannan kirkonkylää etenimme, sen hurjemmaksi muuttui maisema. Ratatyömaan ajoneuvot olivat möyrineet tien entistäkin huonommaksi. Onneksi oli kuiva keli eivätkä vesiesteet hidastaneet kulkuaamme. Rautatielinjaus on kuin raaka puukon viilto kauniissa maisemassa. Venäläiseen tapaan maisemointi jäänee oletettavasti radan valmistumisen jälkeenkin tekemättä, joten silmäme saavat oppia rujoon maisemaan ja muutoksiin maantien kuluksa.

Kankaalan kirkonseutu oli entisellään. Osa talkoolaisistamme keräsi reppunsa ja haravansa tälle

tilaastia. Muutaman puhelinoiton perusteella päädyimme lisäämään vain kalkkia sementtilaastiin laastin sitkeyden lisäämiseksi. Saimme Kamennogorskin kaupungin kautta Viipurista tilattua paikalle toimitettuna seuraavana aamuna muurauskalkin. Voitonriemuisina lisäsimme ohjeiden mukaan runsaasti kalkkia sementtilaastiin. Hieman kummeksuimme muurareiden Vilhon ja Pertin kommenttia, että uusi laasti lämpeni ja kuivui kaiken aikaa, mutta näytti toimivan. Seuraavan aamuna paikalle tullessamme totesimme, että käyttämämme laasti mureni sinervänä jauhoja pois tiilien välistä. Olimme saaneet käyttöömmme sammuttamaton kalkkia, mikä sammuttamisen yhteydessä muuttuu aivan toiseksi kalkkiyhdisteeksi ja on vasta tämän jälkeen käyttökelpoista muuraukseen. – Siis sammuttamaan kalkkia muinaisten kirkonrakentajien tapaan, vettä ja sammuttamaton

kalkkia yhteen – syntyi poreileva, kaasua muodostava ja kuumeneva keitos. Kehittyneessä lämpöreaktiossa reikiintyi yksi muoviasiakin. Tämän jälkeen toimi muurauslaasti erinomaisesti. Sade pilasi viimeisen työpäivän. Olimme saaneet lupauksen yhdestä ylimääräisestä nosturipäivästä, mutta sekin peruuntui. Näin työ jäi kesken, mutta olimme montaa kokemusta rikkaampia ja opimme muinaisten rakentajien ammattia erehdyksen kautta.

Matkalla viimeistelimme ja pystytimme Korpilahden verkkolöytöpaikan infotaulun Pampaan menevän tien varteen ja korjasimme kirkon rikotun infotaulun. Paikkasimme kirkon sisäseinien reikiä. Havaitimme, että kirkon eteisen katossa on hilseilevän maalin alla vanha koristemaalauus, jonka paljastamisen mahdollisuutta selvittämme.

Toinen muurausjakso toteutui 2.-4.8.2012. Vilho toimi yksin muu-

rarina ja kaimani Vuoksen Säätiöstä Martti Taljan kanssa toimimme hanslankareina. Nyt toimme muurauslaasti Suomesta, kun peräkärryssä oli tilaa sairaalasta saatujen avustustarvikkeiden ohella. Muuraus saatiin vietyä loppuun kahdessa päivässä. Lopuksi teimme alustavan suunnitelman kirkon toisen päädyn aukkojen paikkaamisesta. Hankkeelle haetaan ulkopuolista rahoitusta.

Kunnostuksen jälkeen jäi hiven aikaa tutustua uuteen ratalinjaan. Ajoimme Oravankytöön. Ratalinja ylittää Kaskiselästä Oravankytöön menevän Salonkylän kautta menevän tien ennen Portojaa ja palaa tämän jälkeen tien vasemmalle puolelle. Kyseisen tien ja Vuosalmi-Räisälätien risteykseen ollaan rakentamassa siltaa radan ylitse. Vuoksenrannan kirkonkylään lupailtiin ainakin tulevan radan sivuraidetta, tiedä pääsemmekö joskus junalla Vuoksenrantaan.

*Noinmäen kirkonmäel-
lä puhdistetaan kirkon
viereisiä puolustuskai-
vantoja.*

*Joka kesäksi talkoo-
laiset istuttavat myös
kesäkukat kirkonmä-
keä kaunistamaan.*

pysäkillä. Olisihan tässä ollut minun-
kin kotipysäkkini, mutta oppiakseni
uusia maisemia päätin hypätä pai-
kalliseen bussiin ”kaskiselkäisten ja
sintolalaisten” kanssa ja jatkaa mat-
kaa kohti Leiposiin hautausmaata.
Männikkömetsän rauhaisassa tunnel-
massa, pienessä tihkusateessa vietim-
me pienen hiljaisen hetken ja siivoi-
limme alueen. Seuraavaksi suunnis-
timme Noinmäen kirkonmäelle, joka
oli ensikertalaiselle yllätys. Komea,
kapea ja jyrkkärinteinen mäki ja sil-
lä, nykyään enää vain muistoissa sei-
sova kirkko, ovat varmasti aikoinaan
olleet komea näky.

Talkoomiehen paras ateria on
nuotiolla paistettu makkara, josta
keräsimme voimia loppupäiväksi.
Osa porukasta lähti katsomaan mil-
tä maailma näyttää kotikylä-Sinto-
lassa. Käynti paikallisen hautojen

hoitajamme Galinan kotona osoitti,
kuinka ihminen voi elää onnellisena
vaatimattomasti ja pitkiä aikoja yk-
sin, vain kotieläimet seuranaan. Pisti
miettimään, mikä tässä materian täy-
teisessä elämässä todella on tärkeää.

Toisten mittaillessa satelliitti-
koordinaatteja Sokkalan kolhoosi-
navetan raunioilla päätin, että miepä
kipaisen nopeasti koton Vaht’tuval.
Eihän siellä mitään näkyvää ole; pui-
ta kasvava talon kivijalka, navetan
vintinsilta, pihapiirin halkova maan-
tie ja heinittynyt kaivo. Silti siellä tu-
lee joka kerran rauhallinen olo – kuin
kottiin tulisi. Hetkisen kuluttua bus-
simme kolisteli mutkan takaa ja pian
poimimme kyytiin muun porukan
kirkolta. Työt oli tehty ja kirkkomaat
kunnostettu. Paluumatkalla vielä pi-
kainen pysähdys Antrean hautaus-
mailla.

Seuraavana aamupäivänä oli
hyvää aikaa tutustua Viipuriin.
Kauniiksi restauroitu taidemuseo on
pelkästään rakennuksena käymisen
arvoinen. Urheilukentän ohi kulki-
essa saattoi sinne kuvitella Kalevan
kisat täpötäysine katsomoineen ja
Patterinmäellä silmää hiveli siiste-
ys ja roskattomuus. Monrepos oli
laajuudessaan yllätys, eihän se ol-
lutkaan puisto vaan iso ulkoilualue.
Kaunis merimaisema ja komeat kal-
liopolut Väinämöisineen saivat suun-
nittelemaan, että tänne olisi kiva tulla
retkeilemään vaikka koko päiväksi.
Torilta löytyi lopuksi perinteisesti
pari koria ja Kauppahallista ”viipu-
rinkristallia” kotiin viemisiksi.

Kiva reissu, mukavassa seurassa.
Vähintäänkin pari asiaa karjalaisuus-
desta tuntuu siirtyvän sukupolvelta
toiselle verenperintönä: vieraanva-

*Vuoksenrannassa ratatyömaalla on laakeaa maisemaa. Aika näyttää, päästäänkö vielä joskus
entiseen kotipitäjään rautateitse.*

Pekkolan talon portailla Aaro Luukkonen, Päivi Virolainen, isänsä kodin kivijalalla istuva Aili Jantunen, Hannele ja Martti Talja, jonka äidin vanhempien kotipaikka Pekkola oli, Seija Halme isänsä mummolassa ja Sirpa Kekki-Luukkonen.

Talkoolaiset pääsivät teetuokiolle Galinan kotiin. Galina hoitaa suomalaisia hautausmaita ja hänen kotipihansa kukkii mitä kauneimmin.

Kaskiselän talkoolaiset kuljetti kivlouhimon linja-auto. Kylän nimi on yhä kyltissä suomen kielellä.

raisuus ja seurallisuus. Pöydässä pitää olla tarjolla monta sorttia, mikään ei saa loppua kesken ja ”small talkit” ovat olleet hallussa aina. Helppoa oli tälläkin reissulla tutustua ja haastella ihmisten kanssa – aivan kuin oltaisiin oltu tuttuja aina.

TALKOOMATKA VUOKSENRRANNAN HAUTAUSMAIDEN KUNNOSTAMISEKSI 2013

Vuoksenranta-seura ja Antrea Seura järjestävät yhteismatkan pitäjien **hautausmaiden siistimiseksi 17-19.5.2013.**

Vuoksenrannan kunnostusmatkalla perjantaina tutustumme Viipuriin ja teemme ostoksia. Lauantaina siistimme kirkonkylässä sijaitsevan Kankaalan kirkon ja hautausmaan sekä Kaskiselässä sijaitsevan Noinmäen metodistikirkon ja Leiposten hautausmaan alueet. Sunnuntaina teemme mahdollisuuksien mukaan kylämatkan Härk’korpeen ja Oravankyttöön.

Vuoksen Säätiöltä ja Itä-Suomen Aluehallintovirastolta anotaan avustusta matkal-
le. Matkan omakustannus-
osuus on noin 230 euroa.
**Ilmoittautumiset talkoomat-
kalle 15.3.2013 mennessä Armi
Marklundille**, puh 040 7764094
(parhaiten tekstiviestillä), kirjoit-
se osoitteeseen Haavikkotie 14 G
49, 00630 Helsinki tai sähköpos-
tilla armi.jylhajarvi@elisanet.fi.

Ilmoittautumisen yhteydessä tarvitaan seuraavat tiedot: mat-
kustajan nimi, syntymäaika,
passin numero, osoite ja pu-
helinumero sekä mahdollinen
sähköpostiosoite. Lisäksi tarvi-
taan tieto onko omaa viisumia
ja autoon nousupaikka. Oman
viisumin haltijoille hyvitetään
ryhmäviisumikustannukset.

Martti Talja

Elise Tarvainen pitäjäjuhlassa Joutsassa: Vanhemmat, rakastakaa lapsillenne karjalaiset juuret ja siivet

Martti Talja

Perinteinen pitäjäjuhla vietettiin Joutsan lukiolta 29.7.2012. Pitäjäjuhlaan oli saapunut runsaslukuinen, yli 150 hengen osanottajajoukko. Liisa Röksä ja Tiina Hölttä työryhmineen vastasivat mallikkaasti juhlan järjestelyistä. Kiitos Liisa ja Tiina siitä!

Aloitimme juhlan jumalanpalveluksella lukion juhlasalissa. Jumalanpalveluksen aluksi lähetimme seppelepartiot Sankarihaudalle ja Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä.

Jumalanpalveluksen runkona oli Kansanmusiikkimessu, jossa tuttuihin kansansäveliin on tehty uusi sanoitus. Messun säestyksestä ja esilaulusta vastasivat Terttu ja Eino Kopsa. Jumalanpalveluksessa saarnasi pastori Reijo Lehtonen Iitistä. Hänen sukunsa on Pöyrynniemeltä.

Maittava lounas nautittiin koulun ruokalassa puheensorinan täyttäessä tilan. Haastamisen ohessa käytiin perinteiset urheilukilpailut hirrensyöksyssä ja tikanheitossa.

Päiväjuhlan aloitimme Karjalaisten laululla. Juhlaan Joutsan kunnan tervehdyksen toi kunnanvaltuuston puheenjohtaja, terveystieteiden maisteri Sari Järvinen. Lausuntaa esitti Matti Hyypä. Juhlan juhlapuhujaksi olimme saaneet liiketoiminnanjohtaja Elise Tarvaisen Jyväskylästä. Hänen sukujuurensa vievät Vuoksenrannan Korpilahteen. Elise työskentelee johtajana EduCluster Finland:ssa, joka vie suomalaista opetusosaamista neljälle mantereelle; pedagogista yhteistyötä tehdään Euroopassa, Lähi-idässä, latinalaisessa maailmassa ja Aasiassa.

Työstään ja sen perusteista EduCluster Finlandissa hän toteaa: ”Halusimme jakaa suomalaisen koululaitoksen erinomaisuutta. Meillä oli vankka usko siihen, että koulutus

Elise Tarvainen painotti juhlapuheessaan koulutuksen ja kavatuksen merkitystä sekä siitä, että ymmärrys karjalaisuudesta ei itsestään siirry seuraaville sukupolville.

on vahvin keino muuttaa maailmaa paremmaksi.”

Tulevaisuus yllättää aina

On hieno tunne olla tänään juuri tässä salissa – toisen polven vuoksenrantalaisena, kesäjoutsalaisena, Joutsan lukion kasvattina, totesi Elise Tarvainen puheensa alkuun.

- Aamulla pukeutuessani palasin ajassa 28 vuotta taaksepäin. Toukokuiseen aamuun, jolloin 18-vuotiaana pukeuduin jännittyneenä tähän samaiseen Antrean pukuun,

jota olin talven juuri tuota päivää ja tilaisuutta varten ommellut. Oli koulujen päättäjäispäivä, ja oli minun ikäluokkani vuoro istua ensimmäisissä penkeissä. Täällä, tässä sillä salissa lakitettiin Joutsan lukion kevään 1984 ylioppilaat.

Päivään liittyvät vahvasti perinteet, sankarihaudalla käynti ja kokosuvun yhteinen juhla kertoivat sanatonta viestiään siitä, missä ovat juureni. Sukuyhteys oli antanut vankan pohjan nuoren tytön kasvulle aikuisuuteen. Arvot, asenteet – henkinen ja hengellinen perintö oli omaksuttu lapsuusvuosien aikana. Niiden varassa oli hyvä tähyillä kaukaisuu-teen.

Muistan, kuinka ilmassa oli suuria tunteita – tulevaisuuden odotuksia ja haaveita. Olimme mieles-tämme kyllin vahvoja nousemaan siivillemme ja valloittamaan maailman. Ja tuskin kenelläkään meistä oli aavistustakaan siitä, millaiseen huomiseen olimme menossa: kännyköitä emme tunteneet, EU:hun liittyminen ja euron käyttöön ottokin oli vielä kymmenen vuoden päässä. Näin jälkepäin ajatellen taisimme olla kuten kaikki sukupolvet ennen meitä ja meidän jälkeemme – valmiit valloittamaan maailman täydellisen tietämättömyyden suomalla täydellisel-ellä varmuudella.

Tänään tältä paikalta aikaa taaksepäin katsoessa viimeiset lähes 30 vuotta tuntuvat varsin lyhyeltä ajalta. Niihin mahtuu työura opettajana sekä äitiys, elämäni tärkein tehtävä. Omien lasteni kasvaessa myös urani otti uutta suuntaa kohti kansainvälisiä tehtäviä, ja työni onkin tänään edistää kehittyvien maiden demokratiakehitystä koulutuksen keinoin. Saan toteuttaa sitä maailmanparantajan unelmaa joka minulle oli 28 vuotta sitten.

Niin nykyisessä työssäni kuin äitinä ja opettajana kyselen jatkuvasti, millaiseen tulevaisuuteen lapsiamme kasvatamme maailmassa, jossa tiedonkulun ja tekniikan kehityksen myötä etäisyydet ovat menettäneet merkityksensä.

Nykyiset sukupolvet kasvavat hyvin erilaisessa toimintaympäristössä kuin me aikanamme. Tiedämme, että 21 ikävuoteen mennessä nykyiset sukupolvet ovat

- pelanneet video- ja tietokonepelejä yli 10 000 tuntia
- käsitelleet 200 000 sähköpostia tai pikaviestiä
- puhunut yli 10 000 tuntia kännykässä
- katselleet televisiota yli 20 000 tuntia, joista suuri osa mainoskanavia
- nähneet yli 500 000 mainosta
- lukeneet kirjoja enimmillään 5000 tuntia.

Tulevaisuuden ennakkointi on vaikeaa, joidenkin mielestä jopa mahdotonta.

Vahvistuvia trendejä näyttäisi tutkijoiden mukaan olevan vähemmistöjen ja yksilön aseman korostuminen samaan aikaan kun yhteiskunta ja sitä ylläpitävät järjestelmät monimutkaistuvat. Tulevaisuutemme on 24/7 – yhteiskunta on aina auki, yötä päivää ja kaikki on saatavilla heti.

Väliaikaisuudesta on tulossa pyysyvä olotila – ihmissuhteet ja työpaikat vaihtuvat, sitoutuminen ei ole muotia. Bioyhteiskuntakehitys ja vihreän talouden nousu ovat vahvistuvia trendejä.

Yhdestä asiasta voimme olla yksimielisiä: Tulevaisuus yllättää aina – tämä tulevaisuus erityisesti!

Koulutuksen ja kasvatuksen tehtävä

- Mennyt mietiskellessä ja tulevaisuutta pohtiessa jään kysymään, mikä on suomalaisen koulutuksen ja kotikasvatuksen tehtävä?

Opetuksen ja kasvatuksen päämääränä on auttaa lasta ja nuorta löytämään oma kulttuuri-identiteetinsä sekä kehittämään valmiuksiaan kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen ja kansainvälisyyteen.

Koulutuksen tehtävä on uudistaa

ja uusintaa – luoda uutta ja samaan aikaan säilyttää. Koulutuksen ja kasvatuksen tehtävä on luoda pohjaa innovaatioille ja luovuudelle. Ja aivan yhtä tärkeää on kiinnittää tulevat sukupolvet suomalaisuuteen ja omiin juuriinsa.

Juuret kasvavat juhlahetkissä, isommissa ja pienemmissä. Juuret kasvavat ja vahvistuvat tarinoista, yhdessä vietetystä ajasta, arjen yhteisessä tekemisessä.

Itselleni näitä lapsuuden juhlahetkiä olivat papan kanssa vietetty aika – korttipeli tuvan pöydän äärellä ja onkireissut puisessa, yhdessä tervatusta soutuveneessä. Varsinainen kohokohta oli myymäläauton odotus keskiviikkoisin, jota yhdessä papan suuren nahkaisen, lipaston yllälaatikosta kaivetun kukkaron kanssa odotettiin

Tätä puhetta ajatellessani kysyin nyt 18-vuotiaalta tyttäreltäni, että miten karjalaiset juuret hänen mielestään näkyvät – vai näkyvätkö lainkaan.

Siinä missä ymmärrys karjalaisuudesta ja vuoksenrantalaisista sukujuurista tarinoineen on meille ollut itsestään selvyys, se ei välttämättä ole sitä tuleville sukupolville.

Haluankin antaa kauneimmat kiitokseni teille Vuoksenrannassa syntyneet, jotka olette aloittaneet pitäjänjuhlaperinteen ja teitä toisen polven karjalaiset, jotka olette jatkaneet tätä perintöä. Tulevaisuus tarvitsee jatkuvuutta ja vastuun kantoa, kolmannen ja neljännen sukupolven vuoksenrantalaisia, jotka tietävät ja tuntevat sukunsa historiaa.

Vanhempina ja isovanhempina meillä on yksi tehtävä ylitse muiden: Rakastaa lapsillemme vahvat karjalaiset juuret ja kantavat siivet.

Leppoisa yhdessäoloa

Juhlayleisö yhtyi puhuttelevaan Vuoksenrannan lauluun. Helmin ja Teklan esittämä lastenlaulusikermä meni meidän kaikkien sydämiin. Lopuksi seuran puheenjohtaja onniteli tekniikan tohtori Olli Holmgrenia ja tekniikan tohtori Teroa Kiurua Vuoksen Säätiön kannustusapurahoista. Molemmat ovat väitelleet tohtoreiksi. Luettiin myös toisaalla

tässä lehdessä olevien opiskelija-apurahojen saajien nimet. Vuoksen Säätiöstä hallituksen puheenjohtaja Martti Talja ja Jantusen sukuseuran esimies Seija Halme onnittelivat oman seuran ohella Vuoksenranta-seuran puheenjohtaja Martti Taljaa Karjalan liiton kultaisesta ansiomerkillä. Lopuksi jaettiin urheilukilpailun palkinnot. Hirren syöksyn voitti Marko Karjalainen tuloksella 6,90 m. Tekniikan tohtori Tero Kiuru kiitti saamastaan huomionosoituksesta ja kertoi omasta väitöskirjatyöstään. Juhla päätettiin Keski-Suomen kotiseutulauluun.

Käy seuran kotisivulla

Vuoksenranta-seuralla ovat omat kotisivut netissä osoitteessa www.vuoksenranta.fi. Kotisivut ovat uusin vuoksenrantalaisten yhteydenpitotapa. Lue tulevat tapahtumat, vii-meiset kuulumiset ja kerro itse tekstein ja kuvin tapahtumista.

Sotapäiväkirjat löydät Kansallisarkiston sivuilta

Vuoksenrannan suojelukunnan päiväkirja talvisodan ajalta löytyy netistä osoitteesta <http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=1743425>. Er. Moottoriponttoonipataljoonan sotapäiväkirja on osoitteessa <http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=1633439>. Päiväkirjat ovat helposti luettavassa muodossa, kuvattu sel-laisenaan. Käy kurkistamassa. Tai tee vain haku sanalla ”moottoriponttoonipataljoona”.

*Kaisa Maasillan
80-vuotispäivillä
olivat paikalla hänelle
kaikkein rakkaimmat
ihmiset.
Juhlat pidettiin
Lammilla kuuluisalla
Turvantalolla.*

Juhlat Turvantalolla

Kaisa Maasilta

Turvatalo on meidän lammilaisten entinen suojeluskuntatalo ja nykyinen yhteinen olohuone, juhlahuone, kokoushuone ja ties mitä muuta.

Olen viettänyt tässä talossa kolme minulle henkilökohtaista juhlaa, ollut järjestäjän ominaisuudessa. Ensin oli synnyinpaikkani Vuoksenrannan Sintolan koulupiiriläisten juhla, sitten oli omat 60-vuotisjuhlat ja nyt 2012 maaliskuun viimeisenä päivänä (29.3.) omat 80-vuotisjuhlat. Kaikissa on ollut minulle läheisiä ja tärkeitä ihmisiä. Mutta miten olakaan, tästä viimeisestä tuli ehdottomasti läheisin ja lämpimin. Miten se niin oli? Vieraistahan se tietysti johtui. Olin tarkoituksella kerännyt minulle tärkeät ja läheiset ihmiset; ihmiset, joiden kanssa minun on ollut ja on hyvä olla omana itsenäni.

Oma perhe oli tietysti tärkein. Valitettavasti toinen tytär, Mari, ja tyttärien tyttäret Anna, Salia ja Charlotte olivat kaikki niin maan ääriässä, ettei ollut mahdollisuutta tulla. Mutta koko komea poikasarjani sain esitellä. Olin tarkoituksella jättänyt muun suvun, naapurit ja ”kylänmiehet” kutsumatta, ainoastaan miesvainajani sisar Terttu ja kaksi pikkuserkkua, joihin vasta viime vuosina olen tutustunut sukuseura-asioissa.

Minulla on ollut jo pitkään oman sukulaisteni ikävä. Omasta lapsuuden perheestä ei ole ketään muita jäljellä kuin minä, siis olen sukuni vanhin. Siksi kaivoin esiin kaksi serkkua, toinen isän puolelta, hän Pekka Välisalo oli tulossa aamuun asti, mutta sinä aamuna Jämsijärvellä oli 20 senttimetriä lunta ja pojalla kesärenkaat, ei ”vanha” mies uskaltanut lähteä liikenteeseen. Hänen kotonaan olimme v.-44 evakossa, kun tuli toinen lähtö Karjalasta. Toisen serkkuni tavoitin Helsingistä, Lasse Mårtensonin. Hänen kotona asuin oppikoulun alaluokilla. Äidin Eini-sisko eli vielä silloin. Lassea en ollut tavannut kuin joskus -81, kun vietimme Ronnissa Sydäntanssiaisia. Hän oli meillä esiintyvänä tähtenä. Ette voi uskoa, miten nämä Ronnin omat asukkaat olivat siitä ilahtuneita, pyydettiin nimikirjoituksia.

Lasse oli hyvin iloinen, että kutsuin häntä, ja otti kyytimieheksi ystävänsä. Jännitin jo, kun ei heitä ruvennut kuulumaan, ehdittiin maljat jo ottaa odottaessa. Lasse ihmetteli, missä tämä paikka oikein on, kun he ajoivat ja ajoivat, sitten tuli tienhaara, missä luki SEINÄJOKI. Silloin kääntyivät takaisin, mutta tämä juttu oli Pääskö, sanoisi ruotsalainen.

Olihan se minulle yllätys, kun sieltä tuli yhtä vanha vaari kuin oli vastaanottava mummokin. On meillä pari vuotta ikäeroa, hän nuoremmalla puolella.

Muistan hänet nuorena charmikkaana taitelijana ja vielä nuorempana poikana, kun yöpaitasillaan keikutettiin toistemme sängyissä, oli vielä toinen melkein samanikäinen isovelji. ”Kotihengetär” Hilma moitti meitä, ehti siitä kannella jopa tädille. Tämä tarina poikkesi nyt asiasta, mutta se näkeminen herätti minussa niin lämpimiä tunteita.

Esiintyihän Lasse meille sen verran, että soitti flyygelillä Pogostan balladin. Sen kuuli, että oli ammatimies asialla. Pyysin laulamaankin, mutta sanoi, että jos saan soittaa. Toki sai.

Ja tunteet vaan kuumenivat, kun lähes koko työlaitos-jaksoni ajan johtajana ollut Ero 92 v halusi puhua minulle. Hän oli Kaijalta pyytänyt vuoroa. En ole varmasti sellaista tunnustusta saanut koskaan ennen. En ollut aikanaan käsittänyt, että minulla oli ollut sellainen vaikutus laitoksen, hänen ja koko yhteisön elämään. Siinä itki jo puhuja ja puhuteltava. En tiedä, miten häntä siitä kiittäisin. Lausuipa hän omia runojaankin.

Lämpöä ei puuttunut siitäkään, kun luokkatoverini Helsingin Tehtaanpuiston yhteiskoulusta, Raija, Börje ja Matti, olivat mukana. He ovat olleet kaikissa juhlissani, vieläpä Riikosten koululla marjoja poimimassa ja niitä myllyllä jauhamassa äitini avuksi. Yhdessä on jääty luokalle, yhdessä päästy ylioppilaiksi. Pojat vartioivat hääyötäni, nukkuivat seinän takana Maasillan vintillä. Minä en varmasti uskaltanut kylkeä kääntää sinä yönä, kun se vanha hetekä natisi niin kauheasti. Olen siis aloittanut avioelämäni HETEKALLA. Joulukortti on kulkenut välillämme siitä asti, kun v. -53 koulu loppui, ja kulkee kuulemma edelleenkin. Se on hengissäoloilmoitus!

Ohjelmaa syntyi ihan spontaanisti, sainhan SI-piirimme puheenjohtajan Heikin laulamaan serenadin, laulumiehiä kun on. Ja osastomme edellinen puheenjohtaja Erkki 89 v lausui runoja. Vaikka jalka ei enää niin kepeästi nouse, mutta muisti ei pätki, pitkä runo tuli ulkomuistista.

Kaijan vanhin poika, Jussi, näytti videotykillä lyhennelmän Mont Everest -matkastaan muutaman vuoden takaa. Ja mummulle ja varmas-

ti monella vieraallekin yllätyksenä saatiin Jussin myötävaikutuksella lähes elävät terveiset skypeillä Marilta Afrikan Ugandasta kuin myös Annalta Kambodzasta ja Laosista. Kyllä tekniikka on ihmeellistä.

Kaijan toinen poika, Eero 27 v, yllätti myös mummon. Tiesin, että tehtäviä oli jaettu kaikille. Olin valmistautunut siihen, että Eero nostaa lasin käteen ja sanoo nostetaanpa mummulle malja, mutta eikö mitä, poiJa loput pojat, vävyt ja kokelaat sekä veljessarjaan kuuluva Aaro 23 v pitivät huolen muista juoksevista asioista. Nuorin poika, Kalle 13 v oli mummon kavaljeeri. Hän haki kotoa ja toi kotiin, aukoi auton ovia ja sulki, varoi, etteivät helmat jääneet oven rakoon. Käsikoukkua saattoivat raput ylös ja alas. Sanoipa saattomatalla, että mehän ollaan kuin kihlapari, kun näin käsikoukkua mennään. Kiitos, Kalle!

Ja mikä oli sitten tämän Turvantalon rooli tässä juhlassa? Juhlää ei varmasti olisi ollut, ellei se olisi nyt meidän oma Turvantalo. Olen sanonut, että omahan se talo on, omistan siitä ainakin yhden tiilen verran, kun olen osakkeen ostanut.

Sama salihan se oli kuin ennenkin, mutta en ole sitä ennen niin juh-lavana kokenut. Kun astuin saliin, vaikkei siellä mitään erikoista ollut, sileät pöytäliinat, pienet kukat ja oma pöytästandaariini, jotka olen elämäni aikana harrastuksistani saanut. Siinä ei muuta omaa historiikkia tarvittu.

Emännät olivat panneet paras-taan. Olin pyytänyt meidän äidin näköisen sunnuntailounaan ja mielestäni se saatiin. Kaikista järjestelyistä vastasi vanhempi tyttärenti KAIJA. Hänelle erikoiskiitos! KAIJA ON TOTTUNUT ORKESTERIAAN JOHTAMAAN.

Pääteeksi lauloimme asiaan kuuluvat Karjalaisten ja Hämäläisten laulut.

Mutta kruununa tälle kaikelle oli se, että lipputangossa oli Vuoksenrannan Suojeluskunnan lippu, jonka isäni oli saanut silloin, kun Suojeluskunnat lakkautettiin v. -44. Minä olin saanut sen isäni jälkeen perinnöksi. Tosin lippu oli liian suuri pienen talojen tankoihin. Siksi lahjoitin sen Lammin kunnalle silloin, kun Lammi oli vielä Lammin kunta.

Olen ylpeä siitä lipusta kuin myös Suojeluskuntatalosta.

Muistelmaa Vuoksenrannan Suojeluskunnasta ja Lotista

**Kaisa Maasillan esitelmä
Vuoksenranta-seuran Perinnepäivässä
Vesivehmaan nuorisoseurantatalossa**

Tuntuu melko mahdottomalta ruveta puhumaan Vuoksenrannan suojeluskunnasta ja lotista sekoittamatta heitä Lammin vastaaviin. Tosin ei kai toiminnalla niin suurta eroa ollutkaan.

Meillä Lammilla asia on ollut nyt hyvin ajankohtainen. Kerron siitä muutamien sanoin. Neljä vuotta sitten Lammi liitettiin kuntaliitosten myötä Hämeenlinnaan, oli sellainen tuntu, että meiltä meni nyt kaikki oma toisten haltuun. Siinä meni myös komea punatiilinen entinen suojeluskuntatalo, Turvantalo. Kaikkea sulateltiin, valiteltiin ja alistuttiin.

Kun Hämeenlinna rupesi viime vuoden aikana kauppaamaan sitä myytäväksi, silloin heräsi Lammilla kotiseutu- ja talkoohenki. Ei sitä niin

vain myydä. Silloin olivat oikeahenkiset ihmiset liikkeellä. Pidettiin kokouksia ja kuulemisia, tehtiin tarjouksia puolin ja toisin sillä seurauksella, että siitä muodostui loppuvuodesta 2011 Lammin Turvantalo Oy. Siinä on osakkaana yrityksiä, järjestöjä ja yksityisiä henkilöitä. Yhden osakkeen hinta oli 100 euroa.

Taloa on nyt saneerattu ja siistitty lähes talkootyönä ja nyt se on kovassa käytössä juhla- ja kokoustilana, meidän yhteisenä olohuoneena ja alakerran huoneet eri järjestöjen toimitaloina.

Ette usko miten ylpeä olen, kun saan olla vetämässä Vuoksenrannan suojeluskuntatalon lippua sen talon salkoon. On ollut minun pyynnöstäni

siellä jo neljä kertaa. Isäni sai lipun muistolahjaksi silloin, kun suojeluskuntajärjestö lakkautettiin v. 1944. Minä sain sen isäni perintönä. Lippu oli kuitenkin liian suuri minun pienen talojeni tankoihin. Lahjoitin sen Lammin kunnalle silloin, kun se vielä oli oma kunta. Se jäi Turvantalon kaappiin, onneksi eivät ihan kaikkea vieneet Hämeenlinnaan. Lipusta on tehty ihan virallinen luovutuskirja Lammin kunnan taholta, ja silloinen kunnanhallituksen puheenjohtaja ja hallintojohtaja ottivat sen vastaan.

Eiköhän tässä kohtaa ole aika päästä jo pääasiaan, Vuoksenrantaan. Tosin tiedän ja muistan siitä hyvin vähän. Olinhan 7-vuotias, kun läh-dettiin ensimmäisen kerran evakkoon

ja 12-vuotias toisessa lähdössä, ja silloin jo suojeluskunta- ja lottajärjestö lakkautettiin syksyllä 1944. Kuitenkin minulla on sellainen tunto, että kaikki mitä lapsuuteeni kuului, liittyi näihin edellä mainittuihin asioihin.

Suojeluskunta ja lotat itsenäisinä osastoina 1920-luvulta

Jotain olen kuitenkin löytänyt Antti Miikkulaisen kirjoittamasta Vuoksenrannan historiasta.

Aluksihan Vuoksenranta kuului Antrean suojeluskuntaan ja monet naisetkin ehtivät liittyä Antrean Lottiin. Vuoksenrantaan perustettiin oma osasto 12.12.1923. Perustava kokous pidettiin Karkialassa Ukko-lan talossa. Siihen liittyi 29 miestä. Samassa kokouksessa valittiin paikallispäälliköksi isäni Jussi Heiskanen. Lotta-Svärd perustettiin Vuoksenrantaan 9.11.1924 Sintolan koululla ja puheenjohtajaksi tuli äitini Sirkka Heiskanen. He toimivat niissä tehtävissä koko sen ajan kun järjestö sai olla toiminnassa.

Vuoksenrannan suojeluskunta oli jaettu kuuteen kyläosastoon, joissa oli omat päällikkönsä. Ovat historiassa ihan tuttuja nimiä, mutta ovat varmasti jo kaikki pois joukostamme. Jäsenluettelon mukaan alkuvuosina oli noin 140-160 miestä. Nuoria miehiä kaikki, koska sotaväkeen lähtiesä piti erota suojeluskunnasta ja sieltä palattua liittyä uudelleen.

Suojeluskunta toimi ihan omilla hankkimillaan varoilla, talous oli hyvin tiukkaa. Oma kunta oli al-

kuvaiheessa yhtä varaton. Antrean kunta avusti jossain määrin ja joi-tain lahjoituksia saatiin, esimerkiksi Pölläkkälässä ollut Hackmanin saha antoi avustusta. Lottia velvoitettiin jo siinä vaiheessa avustamaan. Viipurin suojeluskunnan esikunta antoi kaikille paikallispäälliköille määräyksen, että naiset eli Lotat oli valmistettava avustamaan ja järjestämään suojeluskuntalaisten leirejä ja harjoituksia. Ja he tekivät sitä koko toiminnan ajan.

Suojeluskunnan ensimmäisenä hankinta oli Kaskiselästä ostettu maa-alue urheilukentäksi. Sieltä varmasti juontaa Hannes Jantusen urheiluinto. Seuraavaksi tähdättiin ampumarataan, niistä ensimmäinen tuli Kaskiselkään ja toinen Sintolaan. Ampumaharrastuksessa Vuoksenran-ta oli piirinsä parhaimpia.

Tärkeänä tavoitteena oli saada oma toimitalo. Varoja ei ollut rakentamiseen, mutta 1930-luvun puolivälissä päätettiin järjestää tukkital-koot. Oman pitäjän sahoilla saatiin sahattua 300 tukkia. Kirkonkylästä hankitulle tontille alettiin rakentaa omaa toimitaloa. Sen kustannusarvio oli 120.000 markkaa. Talo valmistui keväällä 1939 juuri sopivasti silloin, kun pilvet itätaivaalla synkkenivät. Alkoi valmistautuminen liikekannal-lepanoon ja yh:n tehtäviin ja aika-naan talvisotaan.

Suojeluskunnalla ja Lotilla oli molemmilla nuoris-osastot, sotilas-pojat ja pikkulotat. Ne olivat lähinnä koulutuksellisia, opettelivat sitä, mitä näkivät vanhempien tekävän. Poikien toiminta oli paljon urheilullista. Pikkulotat palvelivat lähinnä pikku-

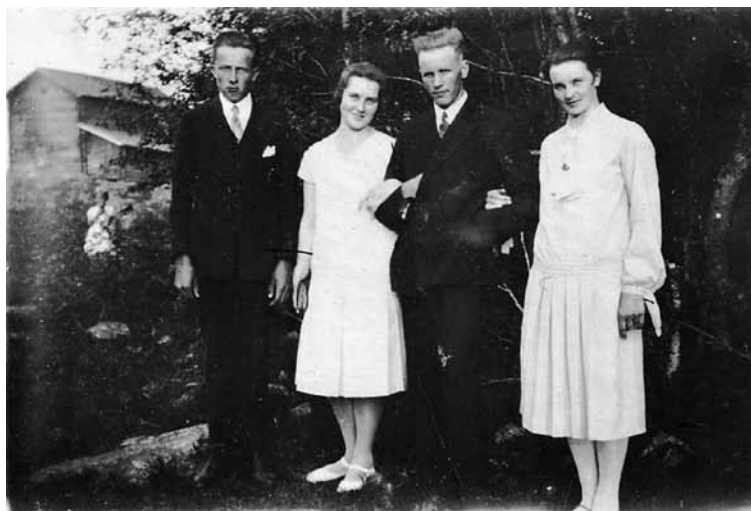
piian roolissa, missä nopeakinttuista tyttöä tarvittiin. Ja jokainen yritti kutoa sukkaa tai lapasta taidolla.

Evakkomatkan aikana pyrittiin liittymään niiden pitäjien järjestöihin, joihin asetuttiin asumaan.

Takaisin kotiseudulle palattua lottatoiminta oli aluksi pääasiallisesti paikkojen siivousta yrittäen saada vanhoja koteja asumiskelpoisiksi.

Ehti olla jo muutama rauhallisempikin jakso, että voitiin jatkaa lottatoimintaa sellaisena, miksi se oli tarkoitettukin. Mutta kesällä 1944 tuli yllättäen tieto, että suojeluskunta ja lottajärjestö oli lakkautettava rauhansopimusvaatimusten mukaisesti fasistisena toimintana. Minulla ei ole selkeää kuvaa enää mitä silloin tapahtui. Mutta niin kuitenkin kävi, että 8.11.1944 Hämeenlinnassa pidetyssä kokouksessa paikallisesikunnat selvittivät keskeneräiset asiat ja arkistoiivat pöytäkirjat lähetettäväksi sota-arkistoon. Siinä samalla tuli lopetetuksi myös Lotta-Svärd toiminta.

Se oli varmasti kipeä isku kaikille, kuuluipa sitten suojeluskuntaan tai lottiin tai ei kuulunut kumpaankaan. Vanhempani eivät varmasti oikein selvinneet siitä loppuelämänsä aikana. Sen vamman suuruutta ei las-kettu prosenteissa eikä siitä elinkor-koa maksettu. Ehkä se elämä meillä tuntui niin kipeältä, kun varsinainen tukikohta oli Sintolan koululla ja joh-tolangat varsinaisesti isäni käsissä. Ja koulun pihalla oli se pieni ”lotta-pömpeli”, josta edellisessä lehdessä oli valokuva yllätyksellisen vappu-lumisateen seassa. Sen mukana meni myös Lottien irtaimisto ja aarteet.

Kuka tunnistaa?

Kaskiselän nuoria kesäisessä illassa. Mutta keitä he ovat ja kenen rihi lienee taustalla?

Vastausta toivoo lehtemme lukija.
Tiedot voi jättää
Vuoksenrantalainen-lehden toi-
mittajalle, puh. 0400847023.

Viisi serkusta Vuoksenrannan Härkkorvessa

*Maj-Lis Nieminen
o.s. Röksä*

Me serkukset olemme Aleksanteri (s.1895 Räisälässä) ja Aina Röksän o.s. Ruponen (s.1891 Antreassa) lastenlapsia. Aleksanterilla ja Ainalla oli viisi lasta, Tauno, Lempi, Lahja, Johannes ja Terttu, joista Lempi ja Lahja eivät ole enää keskuudessamme. Seitsemästä lapsenlapsesta matkalla olivat Lempin Tuula, Lahjan Hilikka, Johanneksen Liisa ja Heikki sekä Tertun Maj-Lis. Heikille ja Tuulalle tämä oli ensimmäinen matka Karjalan kunnalle. Reissussa oli mukana myös Liisan ja Hilkan elämäkumppanit Eero ja Tapani. Kuljettajana matkalla oli joutsalainen Jari Koskenniemi, vaimonsa Hannamari oli myös mukana ja matkaa tehtiin heidän autollaan.

Matka alkoi 27.5.2012 Joutsasta, jossa kolme serkkua asuu. Rajan ylityksen jälkeen katsastettiin Talikkalan markkinat ja käytiin ihailemassa Kuukaupin uutta ja vanhaa siltaa sekä vuolaana virtaavaa Vuoksea. Matka jatkui sieltä Antrean mummon ripikirkon raunioille. Luonto hautausmaalla oli kauniin heleän vihreää ja rehevää.

Menomatkalla kävimme vielä Vuoksenrannan kirkonmäellä, on hienoa kun kirkko on tallella ja siitä pidetään edelleen huolta vuosittain. Liisa muistaa Aina-mummon kertoneen, että kun kirkon portaat laskeudutaan, niin heti toinen hauta oikealla on mummon veljen Pekko Ruposen hauta. Valokuva meistä on sillä paikalla otettu.

Majoituimme kolmeksi yöksi kauniin Pyhäjärven rannalla sijait-

Serkukset Vuoksenrannan kirkonmäellä. Vas. Liisa Röksä, Hilikka Kunnas, Heikki Röksä, Maj-Lis Nieminen, Tuula Ruha.

sevaan Antti Musakan lomakylään. Antti perheineen piti meistä hyvää huolta, suuri kiitos siitä. Antti oli järjestänyt meille pyynnöstämme retken Konevitsan luostarisaarelle ja toimi retkellä asiantuntevana oppaanamme. Siellä Laatokan aalloilla lauloimme ”Ystäväni muistathan lipiatuksen Laatokan... sitä toiset tiedä eivät, miten paljon meiltä veivät”.

Seuraavana aamuna lähdimme aamupalan jälkeen kohti Räisälää ja Härkkorpea. Aluksi ihasteltiin Räisälän kirkkoa ja käytiin ihmetelemässä kuinka ennen niin komea Räisälän Hovi on päässyt pahasti

ränsistymään. Räisälän Hovin raitilla meidän kaikkien sydämen vei harmaa koiranpentu, jonka ristimme Raisaksi. Koira oli hyvin seurallinen ja olisi niin mielellään lähtenyt matkaamme. Räisälän kaupasta miehet ostivat lapion, jolla voidaan kaivella mummon kukkapenkkiä, kuten aina. Niin lähdimme kohti Härkkorpea, jonne on Räisälästä 12 kilometriä huonoa tietä. Liisa toimi matkaoppaanamme, hän kun tietää kaikki paikat kuin omat taskunsa. Juosepinmäellä Liisa kertoi talojen ja koulun paikoista ja näytti vanhoja valokuvia entisistä taloista.

Ensin käveltiin katsomaan Röksän taloa ja alettiin huudella ”Mummo me tullaan, keit kahvii!” Ei ollu mummoo, ei mummon liettä, vain rauniot, ruostunut maitotonkka, pihakuusi, kivi ja tunnelma. Meidän hälinä ja pulina oli varmaan samantilaista kuin Röksän viiden lapsen kirmaut olivat olleet siellä ennen vanhaan. Kajautettiin ”Karjalan kunnaila”, toiset kaivoivat kukan juuria

ja tehtiin saunavasta pihakoivusta.

Mummolan jälkeen kävimme katsomassa Tommolon paikkaa ja Kankaanojan kaunista siltaa sekä Heikkilän pihapiiriä, jossa omenapuu oli täydessä kukassa. Härkkorven koulun portailla istuminen oli myös mieleenpainuva hetki.

Naurettiin kun nuorin serkuista (46 v.) juoksenteli pitkin peltoja ruiskurään perässä ja muisteltiin mum-

mon tarinoita Karjalasta, niitä olisi silloin aikanaan pitänyt kuunnella paljon tarkemmin. Kyllä me aina iltaisin, kun mummon luona nukuttiin siskonpetillä, oikein mummolta pyydettiin, jot’ kerro mummo Karjalasta ja mummohan kertoi. Ei sitä silloin voinut käsittää, miksi sieltä on pitänyt pois lähteä ja miksi sinne on niin ikävä. Nyt isona ymmärrämme kaiken oikein hyvin ja on haitte olo asiaa ajatellessa. Vanhempamme ovat joutuneet Karjalasta lähtemään, mutta Karjala ei lähde meistä.

Paluumatkalle lähdettiin haitkein mielin, taivaskin itki koko ajomatkan Viipuriin, jossa satoi myös. Kauppahallin ja lounaan jälkeen lähdettiin kohtia kohti. Päätettiin, että tullaan serkkuretkelle toistekin. Toiveena olisi, että kun seuraavan kerran Härkkorpeen mennään, olisi meidän serkusten yhdestätoista lapsesta edes jokunen mukana, jotta paikka siellä ei unohtuisi. Suuret kiitokset kaikille hauskaista matkaseurasta, Liisalle matkajärjestelyistä sekä Jari ja Hanna-Mari Koskenniemielle onnistuneesta matkasta!

Serkut Röksän talon uunin paikalla, oikealla Eero Kainulainen.

Kuvat
Tapani Tuomikoski

Paimentyttö soittotunt

Sillo pienen tyttön, siel koton Vuoksenrannass’ ol’ elämä ihan toisellaista, ko nyt. No, oha tuota aikaa kii juost enemmän ko 60 vuotta niist lapsuuden kultasist päivist, mist mie teil nyt haastan. Sillo ol tapan, jot kummit kussuit ristlapsiaa oljamii. Se olkii mieleine asja päästä oljameks ja kummi kans pääs kaikellaisii talo töihe. Ko ol kesä, ni lehmii pit paimentaa ja essii kannoi pessii enne ko ne rupiaat hautomaa. Niitä sit löytykii vaikk mist: huoneihe alt, läävä vintilt, halkopinoloi välist ja kuuristikii. Paimenen ol mukava olla. Mie vei lehmät ens peltolaitumel ja ajoi sit hakkaa, ko ne olliit syöneet pötsiise täytee. Ja aurinko paisto. Lehmät maata köllöttelliit kaikies rauhas.

Mite miu mielehei tul Haikosen Martta – vissii sen takkee ko hoi tupa ol sii likkeel Oravaiskorve niittylöi ja höil ol se kitara – miu suur ihas-tuksei. Lehmät makasiit ja aurinko paisto. Miu mieles ol vaa se kitara.

Haikost kuuluiit siihe helluntaiseura-kuntaa mihin jotkut muutki Niitsuo taloloist kuuluiit. En mie mittää ymmärtänt siint helluntailaisuvest, mutt ne hoi lauluuse olliit nii sorjii ja kepiöi. Oliha mie kuult, ko Marta isä Jalmar soitti ja laulo. Marttakii osas soittaa oikein sorjast. Hää lupas opettaa minnuuki. Siin myö sit istuttii hoi kammarin lattial kitara varmuuve vuoks tyyny pääl, ettei myö vaa säretä sitä. – Soitto soi ja laulu raiku ko myö tytöt päästii vauhtii ”Olen kuullut on kaupunki tuolla”..... Niitä kokkouksii piettiin kyläl sillo tällö. Kyl niihe mäntiin muistkii taloloist, ko kaik tunsii toiseese ja muutkii käyttii kyläs. Meil koton käyttii Kankaala kirkos. Äit laulo siin kuoros mitä Varose Anselmi joht. Olha siel Annamar-tät, serkku-Annamar, eno ja monta muuta. Mie käi kuuntelemas kirkos niitä laululoi. Taisiit jo sillo tarttuu korvaa ne sävelet. –

Mut ne lehmät! Nyt ol juostava

äkkii niihe peräst, vieläks niitä löytyy, vai joks ne on lähteneet kottii – Sielhä ne olliit syömäpuuhis kaik. Uoti viel, ko aurinko alenoo vähä, sit männää kottii päi. Sil aikaa mie sitasin vastat illaks, ko koivu leht peitti jo varvat iha hyväst. Ne vastat haisiit niin hyvält, et niitä pit nuuhkii vähän välillä! Niihä mie ajelin lehmii Riamäkkee päi, ne Oravaiskorve niityt jäivät taa vasemmall puol. Korveojal, siin Kaalatokse kohas – muistatha sie sen paikan – mie annoi lehmii juuva. Rauhallisest mei matka taittu. Lehmii utareet ”rellottiit” täysinäisin, ol mukava tulla jo kottii. Ajoi lehmät tarhaa suuruksell ja lypsettäväks. Pien paimekii ol jo väsyksis ja nälkänen pitkä päivä pääst.

Mut vielkii kaikuu se kitara miu korvissai, niin sorjalt se kuulost – koi kaikune viel tänäpäinkii.....

Kirjotti 1980-luvulla

Irja Tuomaan tytär Ruponen-Anttonen.

syntynt Vuoksenranna Kananiemes 1931

Vuoksen Säätiön opiskelija- ja kannustusapurahat vuoksenrantalaisille

Martti Talja

Vuoksen Säätiö perustettiin Hämeenlinnassa 25.1.1948. Perustajayhteisönä oli Antrean kunnan hoitokunta. Säätiön kokouksessa 22.6.1948 hyväksyttiin myös Vuoksenrannan hoitokunnan mukaantulo säätiön perustajaksi. Säätiön kotipaikka on Riihimäki.

Säätiön haltuun uskottua omaisuutta on hallittu taiten ja siitä on käyttötarkoituksensa mukaisesti jaettu opiskelija-apurahoja ensimmäisen kerran vuonna 1952 ja sen jälkeen vuosittain lukuun ottamatta kahta 1990-luvun alun lamavuotta. Yhteensä apurahoja on saanut yli 3000 antrealaista tai vuoksenrantalaista sukujuurta olevaa opiskelevaa nuorta. On arvioitu, että apurahoina ja tukina erilaisiin perinnettä vaaliviin hankkeisiin on jaettu kuluneina vuosikymmeninä säätiön alkupääomaa vastaava summa säätiön pääoman huventumatta.

Opiskelija-apurahat 2012

Opiskelija-apuraha, suuruudeltaan 170 euroa, jaettiin 45 opiskelijalle, joista vuoksenrantalaista sukujuurta oli tänä vuonna 10. Apurahan saajat kutsuttiin suostumuksesta joko Antrea-Seuran tai Vuoksenranta-seuran jäseniksi. Vuoksen Säätiö maksoi vuoden tämän vuoden jäsenmaksun ja jäsenseura maksaa vuoden 2013 jäsenmaksun. Seurojen lehti lähetetään apurahan saajille mainituina vuosina.

Vuoksenrantalaisia apurahan saajia 2012 ovat seuraavat:

Kiviharju Sampo, FM HY, äidin suku Virkinniemiästä

Niilahti Antti, agrologi Hämeen amk, Mustiala, äidin suku Korpilahdesta
Nyman Rosa, muusikko, Lahden amk, musiikkiteatterilinja, isän suku

Kaskiselästä ja Saarenkylästä
Pitkänen Olli, puutarhuri, Savon aikuis- ja ammattiopisto, äidin suku Sintolasta

Rahomäki Eero, Liikuntatieteiden maisteri, JY, äidin suku Sintolasta
Ruponen Santeri, autoalan linja, Salon seudun Ammattioppilaitos, Isän suku Korpilahdesta

Savolainen Riina, puheterapeutti, TY, äidin suku Oravankydöstä

Sokka Antti, arkkitehtuurin ja rakentamisen perustutkinto, isän suku Korpilahdesta ja Henttolasta

Taitto Simo, FM, FM, Itä-Suomen Y, äidin suku Taljalasta

Valjakka Ville, matkailuvirkailija, Savon ammatti- ja aikuisopisto, äidin suku Korpilahdelta.

Kannustusapurahat

Vuoksen Säätiö jakaa suosituksesta tohtorin tutkinnon suorittamisesta, taiteilijoille ensikonsertin jälkeen, urheilijoille vähintään Euroopan tason mitaleista tai vastaavien henkilökohtaisten saavutusten perusteella.

Vuonna 2012 myönnettiin kaksi kannustusapurahaa, molemmat vuoksenrantalaista sukujuurta oleville tutkijoille.

Olli Holmgren väitteli 9.10.2009 tekniikan tohtoriksi Teknillisestä korkeakoulusta. Väitöskirjatyön nimi oli ”Akustisten mikroaaltolaitteiden analysointi laserinterferometrimittauksin”. Väitöskirjassa tutkittiin mm. matkapuhelimissa hyödynnettävien uusien komponenttien toimintaa ja niiden energiataloutta. Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää mikroaaltotekniikkaa omaavien laitteiden suunnittelu- ja kehittämistyössä.

Ollin äidin isä Otto Talja on Ala-Taljalta Pöyrynniemestä ja äidin äiti Annikki (s. Virolainen) Talja Muuralasta Oravakydöstä.

Tero Kiuru väitteli tekniikan tohtoriksi 15.12.2011 Aalto yliopiston Sähkötekniikan korkeakoulusta. Väitöskirjan nimi oli ”Karakterisointi, mallinnus ja suunnittelu aaltoputki impedanssissäädintien ja Schottkydiodien sovelluksiin millimetriaaltoalueella”. Väitöskirjassa tutkittiin perinteisesti avaruus- ja ilmakehätieteissä käytettyjen korkeataajuuksisten aaltoalueiden soveltuvuutta jokapäiväisen elämän tarpeisiin, langattomaan lähiverkkoviestintään ja turvallisuussovelluksiin.

Teron äidin isä Otto Talja on Ala-Taljalta Pöyrynniemestä ja äidin äiti Annikki (s. Virolainen) Talja Muuralasta Oravakydöstä sekä Isän isä Veikko Kiuru Myykkästä Kaskiselästä.

Opiskelija-apurahan haku

Opiskelija-apurahaa on mahdollisuus anoa viimeistä vuotta yliopistoissa, korkeakouluissa ja ammatteihin valmistavissa oppilaitoksissa opiskelevien. Edellytyksenä on, että apurahan hakijan vanhemmat/iso- vanhemmat/edeltävä sukupolvi ovat kotoisin Antrean tai Vuoksenrannan kunnista tai Antrean Sähkön entiseltä toimialueelta. **Hakemukset toimitetaan säätiön asiamiehelle Raakel Henttonen, Hyvikkäläntie 540, 14240 Janakkala, hakuvuoden helmikuun loppuun mennessä.** Sähköpostitse hakemuksia ei vastaanoteta. Hakemukseen on liitettävä itse laadittu vapaamuotoinen selvitys edellä mainituista karjalaisista sukujuurista selvittäen viimeiset Karjalassa asuneiden nimet, asuintalon ja kotikylän. – Vanhemmat, isovanhemmat ja muut sukulaiset, lähettäkää tieto edellä mainituista saavutuksista säätiön asiamiehelle tai Vuoksenranta-seuran puheenjohtajalle. Ilmoitelkaa myös lähestyvistä suorituksista hyvissä ajoin!

Vuoksenrannan Säteen ja Antrean Esan perinteiset mittelöt

Martti Talja

Vuoksenrannan Säteen joukkue kilpaili jälleen menestyksellisesti Mommilanjärven Soutelussa, joka nimestään huolimatta on kaikkea muuta kuin sunnuntaisoutelua.

"Vanhat viholiset" kyykkäkisassa. Antrean Esan joukkue vasemmalla ja Vuoksenrannan voittoisa joukkue oikealla.

Molempien seurojen joukkueet osallistuivat 23. **Mommilanjärven souteluun 21.7.2011** aurinkoisessa hieman tuulisessa kesäsäässä. Perinteisen haasteottelun osallistuvivat Kirvun Vilkas, Antrean Esa I ja II, Noskuan Nopsa, Koivisto-seura, Impilahden Isku sekä Heinjoen Huimat

Kokonaiskilpailun voitti kaikkien aikojen kovimmalla ajalla Camping Messilän joukkue. Soutuaika 11 kilometrin radalla oli 39 min 42 sekuntia, kaksi minuuttia edellisen vuoden voittaja-aikaa parempi. Eroa seuraavaan joukkueeseen oli vain 9 sekuntia, kolmannen joukkueen jäädessä jo lähes kolmen minuutin päähän.

Karjalaisten urheiluseurojen haasteottelun voitti jälleen Kirvun Vilkas

ajalla 42:21. Vuoksenrannan Säde oli haastekilpailun toinen ajalla 43:42. Sijoitus kirkkoveneiden kokonaiskilpailussa oli 8, kilpailuun osallistui 72 joukkuetta. Antrean Esa I:n loppuaika oli 46:24, Noskuan Nopsan 52:52 ja Antrean Esa II joukkueen aika oli 54:02. Koivisto-seura souti maaliin ajassa 47:34, Impilahden Isku ajassa 48:10 ja Heinjoen Huimat ajassa 58:32..

Vuoksenrannan Säteen joukkueessa soutivat Tuomo Jantunen, Aimo Kuisma, Miikka Kuisma, Osmo Kuisma, Timo Mattila, Ossi Pettinen, Pertti Ruponen, Teuvo Sintonen, Markku Talja, Pertti Talja, Matti Vanhanen, Rauno Vanhanen, Joonas Vanhatalo ja Esa Virolainen. Perämiehenä toimi Martti Talja.

Antrean Esan I joukkueessa soutivat Juho Jaakonsaari, Marko Malin, Veikko Mallat, Antti Mattila, Heli Mattila, Jaakko Mattila, Juhani Mattila, Niina Mattila, Eero Partanen, Risto Ruponen, Sari Taponen, Teemu Taponen, Pentti Väinä ja Pirjo Väinä. Peränpitäjänä oli Seppo Kuparinen.

Säde voitti kyykässäkin

Toinen haasteottelu Vuoksenrannan Säteen ja Antrean Esan välillä on ollut **perinteinen kyykkä**. Peli pelattiin tänä vuonna vuoksenrantalaisten isännöidessä Vääksyssä Anianpellon perinteisen markkinapaikan läheisyydessä.

Peliä vei Vuoksenrannan joukkue jo ensimmäisestä päädyistä alkaen, ja toisessa päädyssä ero kasvoi. Vuoksenrannan joukkueen tulos 10 virhepistettä (jääneistä kyykistä laskettu) ja Antrean joukkueen tulos 89 virhepistettä.

Vuoksenrannan Säteen joukkueessa kyykkäsivät Hannu Kuisma, Joonas Kuisma, Martti Talja ja Joonas Vanhatalo. Antrean Esan joukkueen muodostivat Tapio Ahola, Jukka Nurminen, Veikko Sokka, Markku Talja ja Pentti Talja.

Vilho Kiurun opintomatka halki sodan jälkeisen Euroopan

Vilho Kiuru piti esitelmän 25.7.1948 Kaskiselän Nuorisoseuran kesäjuhlassa Vesivehmaan Nuorisoseuran talolla Asikkalassa. Aivan puheensa aluksi Kiuru toivotti kotikylän Kaskiselän Nuorisoseuralle menestystä toiminnassaan uudella kotiseudullaan ja elinvoimaisuutta työssään entisen kotipaikkamme kunniaikkaiden ja rakkaiden nuorisoseuraperinteiden vaalimisessa.

Esitelmässään hän kuvaa kiintoisasti aina Sveitsiin asti vuonna 1947 ulottuneen opintomatkinsa aikana eri maissa tekemiään havaintoja. Vain muutama vuosi toisen maailmansodan jälkeen Pohjoismaat olivat jo ehtineet paljolti toipua, mutta Saksa oli yhä kurjassa tilassa. – Mielenkiintoista esitelmää on jouduttu tässä lyhentämään.

- Matkareittini suuntautui aluksi laivalla Ruotsiin ja sieltä noin viikon oleskelun jälkeen junalla Tanskaan, josta sitten taas junalla Saksan läpi Sveitsiin. Tulomatka tapahtui samaa samassa junavaunussa Baselista Sveitsistä aina Tukholmaan saakka ja sieltä laivalla Helsinkiin.

Ruotsi

Ensinnäkin muutamia havaintoja Ruotsista, johonka nykyisestä ulkomaan matkailustamme suurin osa suuntautuu. Sodalta säilynyt Ruotsi on nyky-Euroopan rikkaimpia maita, jossa puutetta ainakaan tavaroista ei ole. Korkeintaan rahasta on puute, kuten aina silloin kun on hyvät ajat. Vasta sitä tavarain paljoutta katsellessa oikein huomaa, kuinka paljon köyhempinä olemme.

Suomalaisen matkailijan henki on Tukholmassa joka hetki vaarassa. Autoliikenne on tavattoman vilkasta ja ajonopeus suuri. Kun liikenne koko ajan tapahtuu ”vääriä” puolta, on siinä vilkskeessä pidettävä koko ajan kieli keskellä suuta, jos aikoo ehjin nahoin selviytyä.

Ruotsin rautatiet ovat sähköistetyt ja junien nopeus on suuri. Kun vaunut lisäksi ovat erikoisen siistejä ja uudenaikaisia, on matkustaminen Ruotsin rautateillä hyvin nopeaa ja mukavaa, mutta suhteellisen kallista.

Kongressi, johon Ruotsissa osal-

listuin, oli Lundissa, Skånen keskuspaikassa. Kuvaavaa elämän yltäköyläisyydestä niillä seuduilla oli, että Lundin kasvitieteellisen puutarhan luumupuiden hedelmät, jotka juuri niihin aikoihin kypsyivät, saivat jäädä puiden juurille mätänemään, kun niitä eivät keränneet ketkään muut kuin me suomalaiset.

Tanska

Huolimatta Juutinrauman salmesta, tapahtui matka Ruotsista Tanskaan junassa. Malmön ja Kööpenhaminan väliä poikki Juutinrauman liikennöivät nimittäin junalautat, ison laivan tapaiset lautat, johon junat työnnetään laiturilta pätkittäin. Toinen toistaan komeampina välittävät nämä useammassa kohtaa liikennettä yli salmen. Eräässä tällaisessa kuuluu koko Tanskan armeija saksalaisten tunkeutuessa maahan paenneen Ruotsiin – niin naureskelevat nyt ruotsalaiset.

Kööpenhamina, pienen Tanskan suuri pääkaupunki on iältään vanha, rakennettu matalaksi ja siis laajalle alueelle. Ominaista sille ovat paitisi vanhat Hansa-ajan talot, lukuisat vihreä-patinaiset tornit, huomiota herättävän vilkas polkupyöräliikenne ja kuuluisa kaikkien kansankerrostien ikäluokkien suosima Tivoli, jossa vanhat arvokkaan näköiset sedät ja täditkin istuvat, huvittelevat ja syövät

kuuluisia voileipiään. Myös näkee tanskalaisten naisten hyvin mielellään polttavan ohuita sikareitaan.

Tanskalaisten iloisuus ja avuliaisuus ovat kuulujia. Jo raitiovaunuun astuessaan saa sitä kokea. Kuljettaja auttaa matkalaukkuja vaunuun ja rahastaja tarjoutuu opastamaan outoa aivan oma-aloitteisesti. Tosin tanskalainen tästä avuliaisuudestaan ottaa mielellään pienen juomarahaa, mutta älkäämme häntä siitä moittiko.

Kaikkialla kohtaa matkailija samaa hyväntuulisuutta ja avuliaisuutta – kunhan vain ei erehdy puhumaan saksan kieltä, jota melkein kaikki kööpenhaminalaiset kyllä osaavat. Silloin loppuu ystävyys ja vain rinnassa olevan Suomen pienoislippu estää välien rikkoutumisen.

Sodan jälkeä ei paljon muussa havainnutkaan. Tosin ero rikkaan Ruotsin ja Tanskan välillä on melkoinen, mutta ei Tanskassa sentään puutetta ole.

Matka jatkuu edelleen. Kun lautatyhteyttä Kööpenhaminasta Saksan mantereelle ei nykyisin ole, on junan kierrettävä yli Ison ja Vähän Beltin Jyllannin niemimaalle ja sieltä yli maarajan Saksan alueelle. Ison Beltin ylitys tapahtuu taas junalautalla, mutta Vähä-Beltin yli on ennen sotia rakennettu mahtava silta – Euroopan suurin. Rajan ylitys Saksaan tapahtuu Padborgissa.

Saksa

Matka Sveitsiin tapahtuu liittoutuneiden miehitysjoukkojen erikoispikajunalla, johon pohjoismaista tulevat vaunut liitetään. Tässä junassa on saksalainen junamiehistö, mutta saksalaiset matkustajat pääsevät siinä matkustamaan vain erikoisluvalla. Matkareitti läpi länsiväyhykkeiden: Padborg – Hamburg – Hannover – Heidelberg – Baden – Freiburg –

*Kahvihetki Rapalassa:
Vilho, Leena-Maija ja
Esko Kiuru.*

Basel. Eri miehitysalueilla on kullakin oma juna- ja passitarkastuksena, minkä suorittavat ao. miehitysalueen sotilashenkilöt.

Jos kuvittelee Saksan sodassa hävinneenä maana olevan samantlaisessa olotilassa ja kunnossa kuin Suomenkin, erehtyy suuresti. Olot eroavat niin tavattomasti, että meidän olojamme voisi hyvällä syyllä pitää voittajavallan olosuhteina. Jo raja-aseman tullissa Saksan kurjuus alkaa näkyä. Tulli- ja junamiehistöissä oli paljon invalideja. Vaatetus oli huonoa – sodanaikaisia sotilaspukimia ja asusteita suuressa määrin. Hyvinvoivan näköistä saksalaista ei juuri tavannut. Kaikkien posket olivat kuopalla (*ja silmissä paistoi nälkä*). Miehiltä näyttivät lihakset tyystin hävinneen. Huomasi selvästi, että koko kansa näkee nälkää. – Ei Saksan kanssa pysty maataan uudelleen rakentamaan ennen kuin se saa ruokaa riittävästi.

Mitä jälleenrakennukseen tulee, näytti siltä niin kuin tosiaan ei mihinkään olisi koskettukaan. Kaupungit – Heidelbergiä lukuun ottamatta – olivat edelleen rauniokasoina – haamukaupunkeja. Rauta- ja maanteiden tuhotut sillat olivat sellaisinaan, vain hätäsillat korvasivat niitä niin, että liikenne töin tuskin sujui. Rautateiden ja asemien sivuraiteet olivat jatkuvasti täynnä palanutta ja rikkoutunutta rautatiekalustoa.

Kaiken kurjuuden huippuna olivat

lapset, jotka seisoivat radanvarrella – asemat olivat suljettuja – ja huutamalla suoraa huutoa kerjäsivät murusia rikkaiden pöydiltä.

Vallitseva kurjuus vaikutti niin masentavasti, ettei edes Reinin laakson kauneus, viiniköynnösrinteet, hedelmätarhat eikä taustalla siintävä mahtava Schwarzwald pystyneet mieltä nostattamaan. Siegfried-linjan tuhotut bunkkerit ja kasematit olivat puolestaan täällä vastapainona.

Matka läpi Saksan Kööpenhaminasta Baseliin kesti noin 30 tuntia. Hampuriin saakka oli junassa mukava ravintolavaunu, mutta siitä eteenpäin täytyi tulla omin eväin toimeen. Ainoa, mitä Saksan asemilta sai, oli vesi. Eivät edes hedelmät, joita radan varressa näki hyvinkin runsaasti, riittäneet kaupunkeihin saakka, joissa junamme pysähdyspaikat olivat.

Sveitsi

Kun sitten juna tuli Saksan ja Sveitsin raja-asemalle Baseliin ja sieltä siirtyi Sveitsin puolelle, oli ero niin valtava, ettei sitä oikein jaksakaan käsittää, kuinka paljon tuo näkymätön rajaviiva tosiaan merkitsee. Jo asemasillalla oli kiosk, jossa oli vapaasti myytävänä herkkuja: appelsiineja ja omenia, viinirypäleitä, persikoita, voileipiä, olutta, viinejä, suklaata ym.

Tulo Sveitsiin oli erittäin miellyttävä ja samanlaiseksi muodostui sitten koko parin viikon oleskelu.

Toinen yllätys heti maahan tultua oli se, että mistä tahansa kioskista saatoin vain numerolevyä vääntämällä soittaa mihin tahansa Sveitsiin. Kun meillä vasta kaupungit alkavat päästä automaattipuhelujärjestelmään, oli siellä automatisointi ulotettu läpi maan.

Sveitsi on kooltaan meidän Uudenmaan läänimme veroinen, mutta asukasluvultaan koko Suomen suuruinen. Kun maasta lisäksi huomattava osa on asumattomia Alpeja, on asumistiheys huomattavan suuri. Maa on näin ollen siellä arvokasta ja tarkkaan hyväksi käytettyä. Kyläiden varretkin on otettu hyödylliseen käyttöön; niissä kasvaa hedelmäpuita. Voimaperäisessä maataloudessa on päähuomio ja meijeritaloudessa on ollut puolestaan suuntaus juustonvalmistukseen jo ammoisista ajoista. Hedelmä- ja viininviljelys on myös Sveitsissä erittäin kukoistavaa.

Sveitsi on pieni kansa isojen kansakuntien välissä ja puristuksessa.... Sveitsi on maa, jonka elämä ja toimeentulo perustuu laajaan kansainväliseen kanssakäyntiin ja tavarain vaihtoon. Leivästä ja rehusta suurin osa, ja rasvoista huomattava osa, on tuotava maahan, samoin teollisuuden raaka-aineita ja teollisuustuotteita. Voidakseen ylläpitää näin monipuolista ja suurta tuontia, ja siten korkeaa elintasoaan ja hyvinvointiaan, on Sveitsillä oltava runsaasti vientitavaraa. Tällaisia ovat monet hienot

hedelmälaadut ja jalosteet, viinit, juusto, sekä erikoisesti hienomekaanisen teollisuuden tuotteet – kellot, mittarit, kaikenlaiset tarkkuuskojeet, sähkölaitteet, tekstiilituotteet, lääke-teollisuuden tuotteet ym.

Kaikki nämä tuotteet ja tavarat, joilla maa harjoittaa vientiä, ovat huippulaatuluokan erikoistuotteita, joiden kanssa suurten maiden koneelliset massatuotteet eivät pysty kilpailemaan. Kun Sveitsin vientitikkelleillä on tällainen erikoisasema maailman markkinoilla, voidaan niistä vaatia myös sellainen hinta, että tuotanto on kannattavaa. Näin Sveitsi tällä pitkälle erikoistuneella tuotannollaan ja teollisuudellaan voi ylläpitää maansa korkeata elintaso.

Alppiensa takia Sveitsistä on tullut Euroopan matkailukeskus. Tarmokkaana kansana sveitsiläiset ovat oivaltaneet tämänkin seikan taloudellisen merkityksen. Turistiliikenteen hyväksi on tehty kaikki, mitä yleensä tehtävissä on: matkailumahdollisuudet maassa ovat mallikelpoiset, maantiet kestopäällystetyt aivan pieniä kyläteitä lukuun ottamatta, joten kyllä niitä kelpaa autolla lasketella.

Rautatiet ovat uudenaikaiset ja sähköistetyt, erityisesti matkailua varten on rakennettu kalliita erikoisratoja Alpeille. Hotellit ovat erinomaisia ja jokaisen kukkaron mukaisia, ravinto erinomaista ja suhteellisen halpaa ja kohtelu joka paikassa esimerkillistä. Kaikenlaisia erikoisuuksia, mitkä suinkin voivat

matkailijaa kiinnostaa, on järjestetty: mm. suomalaisia saunoja on Sveitsin pääkaupungissa Bernissä jo viisi ja onpa niissä eräässä suomalainen saunottajakin.

Matkailukeskuksia on vähän kaikenlaatuisia ja erilaisia tarkoituksia varten. St. Moritzin talviurheilukeskus on jokaiselle suomalaiselle nimeltä tuttu.

Mutta kauneinta mielestäni Sveitsissä olivat näkymät vihreille alppiniityille, missä kivistä paimenmajat sijaitsivat ja missä moniääniset, tavattoman kaunisointiset karjankellot lakkaamatta soivat karjan syödessä mehevää ruohoa. Ja missä toisinaan kuului paimenten kauas kaikuva jodlaus – huhuilu.

Vapaudenrakkaus on sveitsiläisillä verissä ja sen takia heidän myötätuntonsa on aina ollut meidän puolellamme. Tämän saa suomalainen siellä ollessaan elävästi kokea. Tosin hekään eivät jaksaa uskoa, että Suomi kaikesta huolimatta, ei olisi miehitetty maa, mutta sitä mieluisampaa on asianomaiselle suomalaiselle oikaista tämä väärä käsitys.

(Vissillä haikeudella katseli suomalainen, kuinka sveitsiläiset miehet lauantaisin töiden päätyttyä astelivat ampumaradoille kylissään koettelemaan erinomaisia aseitaan ja tarkkaa kättään ja silmänsä.)

Vilho Kiuru Vuoksenrannan kirkon edessä arvioimansa isänsä hautapaikan luona parin paikallisen asukkaankanssa. Mukana tuotu kahvipaketti on juuri vaihtanut omistajaa

JÄLKIKIRJOITUS

Isäni Vilho Johan Tapio Kiuru (1915-1995) syntyi Antreassa Simo ja Olga Kiurun vanhimpana poikana. Heidän kotikylänsä oli Vuoksenrannan Kaskiselkä ja siellä Rapalan talo. Koulunsa hän kävi Viipurissa ja opintonsa Helsingissä. Elämäntyönsä isäni suoritti Valion Biologisen tutkimuslaitoksen palveluksessa Helsingissä.

Koulutukseltaan hän oli kemisti ja tekniikan tohtori. Yhteistyö ja yhteydet sveitsiläiskollegoihin säilyivät tiiviinä niin, että itsekin 70-luvulla asuessani Sveitsissä tapasin näitä Vilhon ystäviä.

Nämä matkat liittyivät niihin kansainvälisiin avauksiin, joita Biologisen tutkimuslaitoksen esimies, akateemikko ja Nobel-palkittu A.V. Virtanen halusi laitoksensa sodan jälkeisen sulkeutuneen ajan vuoksi tehdä; avata ovet Eurooppaan. Tuloksena näistä matkoista olikin mm. se tietotaito, jonka isäni toi Suomeen ja joka yhä vielä näkyy mm. korkealaatuisessa emmentaljuustotuotannossa. Jossain vaiheessa 60- ja 70-luvulla tämä johti mm. siihen, että sveitsiläiset emmental-tuottajat estivät suomalaisen emmentalin markkinoinnin USA:ssa tuolla nimellä suomalaisen juuston vallattua markkinat – ei hinnalla vaan laadulla. Nimi muutettiin ja suomalainen Swiss-cheese on edelleen tukevasti amerikkalaisten kauppojen hyllyillä – tällä nimellä nykyisin.

Olimme isämme kanssa kotiseutumatkalla v. 1991 Neuvostoliiton hajoamisen kouristuksissa. Edellisen kerran näillä seuduilla hän oli ollut 47 vuotta sitten, Neuvostoliitossa hän ei ollut halunnut käydä.

Helsingissä, 22.1.2012

Vilho J T Kiuru

Esko Kiuru

Elämäntapa ja mentaliteetti: Hartola ja vuoksenrantalaiset

Osa 3

Vuoksenrantalainen siirtoväki Hartolassa

*Tämän kolmessa osas-
sa julkaistavan kan-
satieettellisen esseen
Alli Nieminen kirjoitti
v. 2002.*

Maattomat ja kodittomat vuoksenrantalaiset tulivat Hartolaan lain määräyksestä. Kun ensimmäiset heistä tulivat pitäjään 1940-luvun puolivälin paikkeilla ja muutto jatkui joitakin vuosia sen jälkeen, heitä vierastivat kaikki kanta-asukkaat. Suhtautuminen oli joskus varovaisen pidättyvää, toisinaan etäisen viileää, useimmin selvästi torjuvaa. Talolliset kaiketi pelkäsivät joutuvansa luovutamaan maitaan siirtoväelle, mutta eivät ymmärtäneet, että siirtoväki oli joutunut kaksi kertaa luopumaan kaikesta omistamastaan, niin kodistaan kuin kotiseudustaan. Näyttää siltä, että ”vieras” oli määrittelemätön uhka koko pitäjälle. Vieraat puhuivat outoa murretta ja olivat kaikessa elämisessään ja olemisessään ”toisenlaisia”. Hartolalaisilla oli omassa pitäjässään, oman heimonsa keskuudessa asema ja paikka, jota vieras ilmaantuessaan jotenkin uhkasi ja tulokkaat saivat kokea suhtautumisen monin tavoin.

Erään perheen ostaman talon kai-vo oli aluksi puhdistamaton ja vettä haettiin läheisen naapurimökin kai-vosta, naapureitten kanssa oli asiasta sovittu. Parin vuoden kuluttua mökissä kuitenkin vaihtuivat asukkaat ja mökin uusi emäntä ilmoitti:

Jumala on antanut minulle kai-von, eikä karjalaiset siitä vettä ota!”

Noihin aikoihin karjalaiset kulkivat etsimässä toisiaan, katsomassa sukulaistensa ja naapureittensa uusia asuinpaikkoja ja ehkä jo alkanutta uudisraivaustoimintaa tai kävivät muuten vain tuttujen omanheimoisten luona saadakseen henkistä tukea toinen toisistaan. He olivat tottuneet välittömään, usein toistuvaan kanssakäymiseen ihmisten kesken

ja ihmettelivät Hartolassakin kohdattua nihkeää vastaanottoa, vaikka Etelä-Pohjanmaalla olivat jo siihen joutuneet tottumaan. Oli sanottu, että vakinaiseksi sijoituskunnaksi pyritään valitsemaan entistä kotiseutua muistuttava paikka. Hartolan seutu on kaunist ja luonto ja maisema jossain määrin muistuttavatkin Vuoksenrantaa, mutta ihmisten mielenlaatu oli vieras ja lähelle päästämätön. Vuoksenrantalaisilla oli entistä voimakkaampi toistensa kaipaus ja tapaamisen tarve. Hartolaan asettuneen karjalaisperheen jäämistöstä löytyi kirje, jossa sukulaisemäntä noina vaellusvuosina oli kirjoittanut:

”Menin siitä Hartolan ohi linja-autossa ja tiedän nyt, missä te asutte. En voinut kuitenkaan poiketa teille kylään, vaan menin suoraa tietä ”omalle maalleni”.

Jos paikkakuntalaiset oudoksuivat ja vierastivat Vuoksenrannan murretta, niin Hartolassa puhuttu itähamäläinen murre oli tulokkaitten mielestä vähintään yhtä outoa. Hartola on vanhaa hämäläisten ja savolaisten raja-aluetta, mistä johtuu, että asukkaiden kielenkäytössä on kummankin heimon murteen piirteitä. 1940-luvulla savolaisuus oli vielä selvästi voitolla, vaikka monet kielen ilmiöt ovat peräisin hämäläismurteista. Otetaanpa pari usein toistettua esimerkkiä Hartolan omalaatuisesta murteesta, johon siirtoväen oli vaikea tottua - oppimisesta puhumattakaan: ”Ei kukua eniä koskua syö ruakua kuakkuva” tai ”Muanantai-uamuna maantietä myöti suappaat jalas”. Esimerkit ovat hartolalaisten antamia ja heidän itsensä omasta murteestaan usein käyttämiä, suosittuja malliesimerkkejä, itse asiassa erittäin haus-

koja, jos osaa lausua sanat oikein ja oikeassa tempossa.

Hartolalaisten ”kartanonherra-mentaliteetti” tuli joskus esiin tavalisessa arkielämässä. Erään kartanon isäntä meni kerran aamulla järvelle, tapasi siellä katiskoita kokemassa olleen vuoksenrantalaisen miehen ja alkoi puhua: ”Kukas te oikein olette ja mitä te täällä teette?” Toinen mutisi siihen jotain vastaukseksi ja isäntä jatkoi: ”Ettekö te tiedä, että minä olen (sen-jasen) isäntä?” Toinen vastasi yksikantaan: ”No mitä siit? Mie oo Lesti isäntä ja tälleehä myö tutustuttaa!” Toinenkin esimerkki ihmisten ja erilaisten mentaliteettien kohtaamisesta: Vuoksenrantalainen mies oli mennyt astuttamaan lehmää pitäjän ”keisarin” taloon. Kun lehmä oli astutettu ja sen omistaja kysyi: ”Kui paljo se astuttaminen maksaa?” ilmoitti isäntä ilmeisesti totuttuun tapaansa, että tulet silloin ja silloin heinään niin ja niin moneksi päiväksi. Vieras sanoi: ”Mie en taija tulla, ko mie en oo millokaa olt kenekää käskyläine.” Pani lompakkonsa pöydän kulmalle ja jatkoi: ”Tarjottu on - sano hintais tai ota ommais pois!” Sen jälkeen raha kelpasi isännälle.

Esimerkit ovat tositapahtumia, ilmentävät eloisesti ihmisten välistä kanssakäymistä, ja ovat kaksi yksityiskohtien kautta laajempaan kontekstiin liittyvää esimerkkiä erilaisten kulttuurien kohtaamisesta. Kahden vastaavassa tilanteessa olleen hartolalaisen kohtaaminen olisi varmaan ollut toisenlainen, kuten kahden vuoksenrantalaisenkin.

Hartolan Kansanhuoltotoimistossa oli 1940-luvun loppupuolella kymmenkunta virkailijaa. Yksi ainoa heistä oli otettu toimeen omien koulutodistustensa perusteella, kaik-

ki muut, johtajaa lukuun ottamatta, olivat jonkun Hartolan kunnanvaltuuston tai -hallituksen jäsenen sukulaisia tai ainakin jonkun merkkimiehen ”veljenpojan kumminkaimoja”. Mainittu työhönottajärjestelmä toimi kunnantoimistossakin virkoja täytettäessä.

Kun vuoksenrantalaiset kokivat ja totesivat olevansa ei-haluttuja, toivottomia ja muukalaisia Hartolassa, oli luonnollista, että he mielivät ja kaipasivat jotain keskinäistä yhdistävää ja yhteisöllistä henkeä luovaa toimintaa. Hartolassa perustettiin 12.6.1950 Hartolan Karjalaiset ry -niminen seura paikkakunnan karjalaisten yhdyssiteeksi vaalimaan karjalaista kulttuuria ja perinteitä, mielenlaatua ja murretta. Seura koontui vähintään kerran kuussa vuorotellen jäsentensä kodissa ja tupailtoihin, jolloin saatiin puhella ajankohtaisista ja menneistä asioista ja tuntea se yhteenkuuluvuus, joka oli ollut ja on vieläkin heille yhteisönä ominaista. Jokainen paikkakunnalla asuva karjalainen, ei ainoastaan vuoksenrantalainen, oli seuran jäseneksi tervetullut. Minkäänlaista erottelua ei tehty. Voidaan tietysti kysyä miksi sellainen seura tarvittiin? Kysymys on yhtä tyhmä kuin jos aidolta karjalaiselta kysyttäisiin miksi sinulla on suu? Mitäs muuta kuin haastamista varten! Seura täytti pari vuotta sitten 50 vuotta ja jatkaa ilmeisen elinvoimaisena toimintaansa karjalaisten omana, heitä yhdistävänä seurana. Yksi Marttajärjestön vuoksenrantalainen paikallisosasto toimi Hartolassa aluksi itsenäisenä, mutta myöhemmin sopivan tilaisuuden tullen yhdistyi hartolalaiseen järjestöön – sopeutuminen on alkanut.

Siirtoväkenä pitäjään tulleita ihmisiä ei yleensä kutsuttu paikkakunnan asukkaitten pitoihin tai perhejuhliin, vaikka monet heistä sittemmin asuivat Hartolassa kymmeniä vuosia, moni osallistui kunnan ja seurakunnan toimintaan kunnan- ja/tai kirkkovaltuuston jäsenenä, otti osaa kirkko-kuoron tai raamattuseuran toimintaan ja maksoi veroja kuin kuka tahansa entinenkin asukas. Vuosikymmenten rinnakkaisolon jälkeen monet pitäjän entiset asukkaat yhä tunsivat siirtoväkenä tulleet vain ulkonäöltä, jokais-

ta ei suinkaan tunnettu - tai ei edes haluttu tuntea nimeltä! Aikanaan entinen siirtoväki, kuten kanta-asukkaatkin isoja isäntiä myöten päätyivät Hartolan hautausmaahan. Siellä se on ihmisten suuri sukkokous! Siellä ketään ei syrjitä eikä vierasteta muuten kuin kävelemällä hautojen päällä, mihin on paikoitellen kulkemisen jäljiltä muodostunut polkuja.

Suuria selkkauksia ei Hartolassa ihmisten välisissä erilaisten mentaliteettien kohtaamistilanteissa tietävästi tapahtunut. Aikanaan, vielä 1950-luvulla, joku intomielinen kulki ladattu pistooli taskussaan kirkonkylän työväentalon tienoilla iltamapaikalla, ja joskus ampua posautti ilmaan, mutta ei siitä seurannut sen kummempaa. Se liittyikin lähinnä oikeisto-vasemmisto ajatteluun. Molemmat osapuolet, niin kanta-asukkaat kuin siirtoväikikin, oppivat vähitellen kaikessa hiljaisuudessa sietämään ja suvaitsemaan toisiaan. Aika on osaltaan tehnyt tehtävänsä ja tasoittanut mielet, jos niissä tasoittamista oli. Molemmat väestöryhmät elivät ja suureksi osaksi vieläkin elävät omissa yhteisöissään, perheittensä, sukujensa ja elämänikäisten tuttujensa parissa, jolloin he luonnollisesti tuntevat itsensä vapaiksi ja ymmärretyiksi. Jonkinlaista lievää kyräilyä tai nenänvartta pitkin katsomista on joskus havaittavissa, kuten oli vuoksenrantalaisten paikkakunnalle tullessakin, mutta enimmäkseen Hartolassa vietetään jäyhän hämäläisen ja eloisan vuoksenrantalaisen väestön rauhallista rinnakkaiseloa, kuten viettivät entisvuosina Suomi ja Neuvostoliitto. Kumpikin puoli elää nykyhetken todellisuutta kuitenkin enimmäkseen omien ajattelumallien ja elämänasenteittensa mukaan ja sallii toisen tekevän samoin. Monet vuoksenrantalaisetkin ovat oppineet juomaan aluksi oudonmakuista sahtia. Monia muitakin tapoja väki on oppinut toinen toisiltaan, joten vuorovaikutus on tuottanut tulosta. Kaksi erilaista talonpoikaissäestöä on ilmeisesti löytänyt sopivan ja suvaitsevan elämänmuodon ja enimmäkseen lopettanut vierastamisen, joka ei johtanut mihinkään. Nuori sukupolvi ei Hartolassa ole kovinkaan kiihkomielistä eikä pidä vuoksen-

rantalaisia epäilyttävinä ”ryssinä”, vaan on todennut, että ihmisiä ne ovat nuo karjalaisetkin. Tieto karjalaisten läsnäolosta ja vuoksenrantalaisista ei ole kuitenkaan kadonnut. Viidenkymmenen tai sadan vuoden kuluttua tapahtunut mentaliteettien kohtaaminen saattaa olla etäinen muisto, jota joku tutkii uusin ajatuksin.

Nuoret olivat alun alkaen ennakkoluulottomimpia ja alkoivat seurustella toisheimoisten kanssa. Kaikki vuoksenrantalaisnuoret eivät kuitenkaan viihtyneet ”sisäänlämpiävissä” Hartolassa ja sen ilmapiirissä. Melkein alkuunsa monet muuttivat sieltä pois mennäkseen kouluun, opiskelemaan tai työhön muualle, niin joutuivat tekemään myös hartolalaisnuoret. Nuorten karjalainen ja vuoksenrantalainen mentaliteetti haihtui tai tuhoutui koulutukseen ja työelämään menemisen myötä; senaikaista valinnanmahdollisuuksia käytettiin mikäli voitiin, ja usein oli viisasta olla kertomatta karjalaisuudesta. Vähitellen, melkein kuin vahingossa, ihmiset alkoivat omaksua toistensa kulttuuria ja elämäntapoja. Vuoksenrantalaiset alkoivat kadottaa omaa murrettaan ja puhua jonkinlaista yleiskieltä – toista murretta he eivät alkaneet puhua – ja vähitellen alkoivat menettää omaa identiteettiään, tai identiteetti muotoutui elämäntilanteen vuoksi toisenlaiseksi. Paikkakuntaan vahvasti sidoksissa oleva kulttuuri ja mentaliteetti säilyi - tulokkaittenhan on yleensä sopeuttava. Nuoret seurustelivat ja solmivat avioliittoja ja kun perheeseen syntyi lapsia muodostui uusia perheitä, joissa kulttuurierot ja mentaliteetti tasoittuivat ihan itsestään. Monet vuoksenrantalaisnuoret löysivät sotien jälkeen molemminpuolisista varoituksista huolimatta ja tulevan suvun mielipidettä uhmaten toisheimosen puolison, perustivat perheen, sekoittuivat vähitellen paikalliseen asujaimistoon, jolloin kadottivat senkin vähän mitä heillä vuoksenrantalaisuudesta oli jäljellä. Heidän jälkeläistensä mielenlaatu on vuoksenrantalainen enää vain poikkeustapauksessa ja sellaisia poikkeuksia on vähänlaisesti. Hartolalainen perhe puolestaan saattoi olla huolissaan

jälkeläistensä aikomasta avioliitosta vuoksenrantalaisen kanssa. Kun joku nuori kuitenkin oli jo sen tehnyt, tai aikoi tehdä, niin eräissäkin tapauksessa sanoi äiti tyttärelleen: ”Älä sinä ainakaan karjalaista ota!” Vuoksenrantalaiset olivat jo kauan saaneet ja voineet itse valita aviopuolisonsa, sitä eivät ennen sotia enää säädelleet mentaliteettikysymykset eikä määrännyt suku tai perhe. Oli sielläkin aikaisemmin, vielä 1900-luvun vaihteessa ja alkupuolella, ollut yleistä, että toivottiin rikasta vävyä tai miniäksi ”maapiikaa”.

Kivijalkaturismi

Vuoksenrantalaiset, kuten muutkin kotikonnuiltaan sodan vuoksi pois joutuneet, evakuoit, siirtoväki, mitä nimeä tai nimitystä heistä käytetäänkin, muistelevat jatkuvasti synnyinseutuaan ja lapsuutensa maailmaa - he eivät ole voineet eivätkä voi sitä unohtaa. He jatkuvasti kaipaavat menetettyä kotiseutua ja tekevät kesäisin ”toiviomatkoja” lapsuuskotinsa kivijaloille ja raunioille. Mikä heitä sinne vetää? Vastaus voisi olla vaikkapa Sinuhen sanoissa:

”Vanhuuden tullessa mieli pakennee linnun tavoin takaisin lapsuuden päiviin” ja ”Ken on kerran Thebassa syntynyt, hän kaipaava Thebaan takaisin”.

Siellä, ihmisiä erottavan rajan takana on kotipitäjän kirkko, kotipihan raikattu, rappeutunut, ruhjottu ja ränsistynyt tanner - kappale menetettyä maailmaa, mikä kerran oli ehyt elämän ympäristö. Talot ovat kadonneet, purettu, poltettu, hävitetty - mutta jokainen kävijä uppoutuu lapsuutensa kirkkaihin ja ikituoreihin muistoihin, vaikka pelot ja niityt ovat metsittyneet tai rehoittavat villinä ja hoitamattomana, ja metsät ovat kasvamassa umpeen, läpipääsemättömäksi. Järvet ja lammet Vuoksea lukuun ottamatta ovat enimmäkseen pahoin soistuneet. Mutta yhä siellä kukkivat lapsuusvuosien kukkarinteet ja villiintyneet omenapuut tai sireenit ja ruusut! Yhä siellä helkyttävät kevätkeisän kaihoja kukkuvat käet! Siellä kävijä kokee olevansa

tasapainossa ja yhtä ympäristön ja luonnon kanssa – siellä on ihmeellinen onni olla itsensä, tarvitsematta puolustella tai selittää olemassaoloaan ja paikkaansa maailmassa, joka on yllin kyllin itse kutakin pyrkinyt muovaamaan omaan muottiinsa. Siellä voi hetkeksi palata minuutensa lähteille ja miettiä elämän kulkua - ihmisen olemassaoloa, sen lyhyttä ja merkillisyyttä sekä ihailla ja melkein sulautua lapsuusmaailman luontoon. Maailmanlaajuisesti tunnetuin Karjalan ylistys runomuo-dossa on ruotsalaisen, talvisotaan osallistuneen Nobel-kirjailijan, Harry Martinsonin teoksesta Aniaara – Katsaus ihmiseen ajassa ja tilassa, laulu Karjalalle, josta seuraava katkelma:

*”Välähdyksin muistot palaa.
Täällä esteitä ei liene,
kaikki ajat säihkyvät yhteen,
muistan monta valtakuntaa,
vaelluksen sirpaleita.
Yli kaiken kauniin väikkeen
väikkyvät kaunis Karjalani,
vedenvälke puitten takaa,
suven valostuva aalto,
katso, kesäkuinen ilta tuskin
hämärtäytäkään
kun puuhuilunkirkas kukkuu
autereisen suven yllä
houkuttaa ja armas Aino
terhenhuntu hartioillaan
nousten yli vedenpinnan
kuulee käen kultarinnan
kuiskivassa Karjalassa.”*

Joku kuljettaa Suomeen synnyinseudun multaa tai vettä, toinen kukkia ja pensaita uuden kotipihaansa koristeeksi – muistuttamaan menneestä. Jotkut vuoksenrantalaiset taitavat yhä haaveilla Karjalan takaisinsäämisestä, mutta aika näyttää onko se toiveajattelua vai jotain muuta. Vuoksenrantalaiset sekä hartolalaiset saivat uutta ajateltavaa, kun Suomi liittyi jäseneksi Euroopan Unioniin. Jokaista hartolalaista kuten entistä vuoksenrantalaistakin varmaan kiinnostaa Suomen kohtalo, joka on yhteinen kaikille suomalaisille kuten oli jo ennen murrosten aikaa ja sen aiheuttamia käänteitä ihmisten elämässä.

Alli Nieminen

Lähteet:

Lähdejulkaisut:

Martinson, Harry: Aniaara, suomennos Aila Meriluoto, WSOY Porvoo-Helsinki 1956.
Waltari, Mika: Sinuhe egyptiläisen. WSOY, Helsinki, 1946.

Sanomalehdet:

Etelä-Suomen Sanomat. Lahti, 13.8.1984; 2.9. 1988 ja 7.1. 1990.

Haastattelut:

Nauhoittamattomat keskustelut:
Anttonen. Irja, puutarhuri Hollola 2002.
Hohtari, Eira, Heinola 2002.
Järvinen, Vesa, Itä-Hämeen museon johtaja, Hartola 2002.
Nieminen, Pekka, arkkitehti Helsinki 2002.
Ruponen, Alma, emäntä Pertunmaa 2002.
Ruponen, Reino, maanviljelijä Pertunmaa 2002.

Tutkimuskirjallisuus:

Karjalaisen perinteen työryhmän tutkimuksia: Julkaisu no 1. Karjalan liitto, Karjalainen kulttuurikeskus, Helsinki, 1982.
Markkanen, Erkki & Jyväskylän Yliopiston Ylioppilaskunta (Jyväskylän Yliopiston Ylioppilaskunnan kotiseutusarja N:o 6): Hartolan kirja. Hartolan kunta ja seurakunta, Pieksämäki 1968.
Miikkulainen, Antti & toimituskunta: Vuoksenranta – pitäjän Kannaksella, Vuoksenrannan Pitäjätseura ry, Lahti 1981.
Sallinen-Gimpl, Pirkko: Siirtokarjalainen identiteetti ja kulttuurien kohtaaminen. Kansatieteellinen arkisto 40, Suomen muinaismuistoyhdistys, Helsinki, 1994.

Joulumuistoja 1950-luvulta

Marjukka Patrakka

Jouluvalmistelut aloitettiin varhain

Ensimmäiset joulumuistoni ovat 1950-luvun alusta Sysmästä, Nuoramoisten kylästä, joka on lähellä Hartolan rajaa, siellä rajakylänä Kalhonkylä. Nämä joulumuistot ovat myös äitini Raakelin ensimmäisiä kokemuksia uuden kodin, karjalaisen evakkoperheen jouluista.

Joulu oli tärkeä, odotettu, suuri juhla. Erityisesti äitini rakasti joulua, äidin myötä myös me Tuomon kanssa. Ja niin sitten muukin perhe, joiden lapsuus oli Vuoksenrannan Sintolan kylässä ollut varsin köyhää; joulun ulkoiseen puoleen ei lie ollut paljon varaa.

Jouluun varauduttiin viljanleikkuusta alkaen, vaikkakin tietysti en-

simmäisten joulujen kohdalla voinut sitä tajuta. Kauralyhteet linnuille leikattiin viljanleikkuun aikana. Marraskuussa sianteurastuksen aikana varattiin kinkut, joista toinen oli joulukinkku. Siat kasvatettiin suuri, niissä oli paksu läskikerros ja runsaasti rasvaa sisällä, talikönttejä kiinnitettiin lintulautaan.

Joulukuusi tuotiin muutamaa päivää ennen metsästä ja vietiin aattoamuna saunaan sulamaan. Kun sivuti-

la, Honkselma, vuonna 1952 ostettiin Kalhonkylästä, niin sieltä metsästä tuotiin aina joulukuusi heinäkuorman päällä. Hevosloimi oli heinien päällä, ettei kuusi heinäantynyt. En ollut koskaan kuusenhakumatkalla mukana, Tuomo kylläkin hyvin pienestä pitäen. Heinäntekoaikana kuusi katsottiin valmiiksi, ei tarvinnut sitten lumisessa metsässä rämpien kierrellä, meni vain tietystä paikasta ottamaan.

Äitini aloitti jouluvalmistelun leipomalla itsenäisyyspäivän aikoihin piparkakut, minä tietysti apuna. Joskus Raija-serkkuni Heinolasta tuli auttamaan. Aikoinaan veljeni oli hyvin vihainen, kun Raija ei antanut hänen tarpeeksi hääratä leipomusten kanssa! Meillä tehtiin rovestin piparkakkuja, ohjeen äiti lienee saanut toimiessaan Alataipalella (Ähtärissä) pitojenlaittajana. Piparkakut tehtiin

Vuoksenranta-seuran myyntiartikkelit 2013

Myytävät tuotteet

euroa

KIRJAT

Kauraketo: Vuoksenrantalainen kyläyhteisö Somerolla (2006)	15
Karjala, sua ikävöin. Vuoksenrantalaisten muistojen kirja (1996)	5
Korkeamäki Oili ja Patrakka Marjukka: Evakos ja uuves kois (2003)	40
Enne vanhaa koton -perinnekirja (1999)	40
Saloranta Iris, Lapsen Vuoksi (2008)	10
Sokka Aarne, Muistikuvia lapsuuden Karjalasta (2007)	10
Virolaiset. Antrea-Vuoksenranta (2005)	50
Vuoksen rannalla – Rajamäkeläisten tarina	40
Vuoksenrannan mennyt maailma (1993)	25
Vuoksenranta – 1981 kirjan näköispainos (2000)	40
Vanhanen Tatu, Muistojen sirpaleita (2011)	40

MUUT TUOTTEET

Vuoksenranta 65 vuotta muistoissamme -filmi (2010)	20
Kaipuun Karjala CD (2001)	20
Vuoksenranta – pitäjä Kannaksella DVD (2006)	20
Lippalakki Vuoksenrannan vaakunalla	10
Rintamerkki, pinssi, vaakuna	2

Tilaukset

sihteeri Tiina Hölttä,
Syrjälähdentie 53,
19430 Pertunmaa
(sähköp.: tiinaholtt(at)gmail.
com), gsm: 0405489000.

Hintoihin lisätään postitse
toimitettuna posti- ja toimitus-
kulut.

Tilaukset maksetaan mukana
seuraavalla pankkisiirrolla.

paksuhkoja ja ne olivat ihan mureita. Vähitellen äiti paistoi pikkuleipiä lisää: hyviä ässiä, ruskeita leipiä, Hanna-tädin kakkuja, kanelimuroleipiä, ruiskakkuja – noin viittä lajia tehtiin jouluksi. Ja torttuja, tähtitorttuja, myöhemmin puolikuun mallisia. Ja niitä pikkuleipiä riitti sitten koko talveksi, eihän niitä joka päivä ollut tarjolla, ei edes sunnuntaisin – silloin oli pullaa ja sokerikakkua (kaikkea lasillinen: munia, sokeria, jauhoja). Lähellä joulua tehtiin tiikerikakku ja piimäkakku tai pehmeä mustekakku. Täytekakun pohja tehtiin sienikakkuohjeella. Kakkuun laitettiin väliin hedelmähilloa ja se päällystettiin voisokeri-kaakaokuorrutuksella, joskus kermalla ja koristeltiin appelsiinilohkoilla.

Muutamaa päivää ennen aattoa tehtiin kotikaljaa, ruismaltaita imelytettiin suuressa rautapadassa hellalla, seos kaadettiin emaliämpäriin ja kuumaa vettä päälle, myöhemmin lisättiin vähän sokeria ja hiivaa. Käynyt kalja kaadettiin 10 litran lasipurkkiin.

Joulunaluspäivinä tehtiin myös suursiivous. Jo aiemmin oli keittiön komerot siivottu, hyllyihin vaihdettu uudet paperit. Katot ja seinät pestiin. Kaikki ikkunat pestiin sisältä. Vuodevaatteet tuuletettiin, olkipatjoihin vaihdettiin uudet oljet. Myös navetalla siivottiin: pestiin ikkunat, käytävät ja lehmät. Minusta oli ihanaa harjata lehmän vähän kihartuvia puhtaita häntäjouhia!

Minulle oli tärkeää, että olin hyvissä ajoin ennen joulua vienyt joulupukille kirjeen kuusen alle tuvan taakse. Alkuun äiti kirjoitti lyhyen toivomuslistani, sitten kirjoittamaan opittuani kirjoitin itse. Ja eikö olekin ihmeellistä, aina tonttu oli hakenut kirjeeni sieltä kuusen alta!

Aatto - päivistä paras

Jouluaattona aikuiset olivat jo täydessä työssä minun herätessäni ja ilmoittaessani, että olen herännyt. Joku aikuinen sitten kantoi minut keittiön pöydän ääreen, jossa nautin setäni Petroskoista tuomasta sotamuistomukista pullamössöä. Se oli hyvää ja vaihtelua kaurapuurolle! Tuohon aikaan sokeri oli vielä kortilla, joten

sitä ei tuhlaillen käytetty.

Piirakkaperunat olivat kiehumassa suuressa punakeltaisessa emalikattilassa hellalla, toisessa, alumiinisessa kattilassa mummo keitti riisipuroa kukko- ja vehnäkuoripiiraisiin.

Äiti oli käynyt jo lypsämässä saunan päädyssä sijainneessa lantanavetassa muutaman lehmän, juottanut ne sekä vasikat. Isä ja setä olivat huoltaneet hevoset harmaaseen hirsiseen tallirakennukseen. Vuonna 1952 valmistui tiilinavetta, johon tiilet tehtiin itse. Isä yksin sen 22 metriä pitkän rakennuksen oli muurannut.

Äiti alusti hiivaleipätaikinana ja pullataikinana. Mummo teki piirakan kuoret. Meillä tehtiin joka lauantai keskikesää lukuun ottamatta pyöreitä avonaisia perunapiirakoita. Usein tehtiin ryynipiiraita, joita myös kukopiiraksi kutsutaan. Ne ovat ruiskuorisia umpinaisia puolikuun muotoisia, täytteenä riisi-, ohra- tai hirsipuroa. Juhlapyhiksi tehtiin aina piirakoita ja pullataikinasta suuria puolikuun muotoisia umpinaisia piirakoita, joissa täytteenä oli riisipuroa. Tarjolle ne leikattiin puolikkaiksi tai isommat viipaleiksi ja syötiin rusinakeiton kanssa. Tämä oli tyyppilistä kannakselaista ruokaperinnettä. Äiti teki aluksi jouluksi jo hyvissä ajoin jotain imeläleipää, mutta se ei ollut karjalaiseen makuun, joten äitini luopui niitten teosta. Hiivaleipää tehtiin joka lauantai, mutta paksut pyöreät suuret ruisleivät leivottiin keskellä viikkoa. Talvella ruisleipätaikinasta tehtiin myös suuria paksuja puolikuun mallisia umpinaisia lanttukukkoja.

Jouluaattona aamupäivällä syötiin jokin keiton loppu; keittoa oli varattu niin paljon, ettei aattoamuna tarvinnut kuluttaa aikaa ruuanlaittoon. Tuvan pöydässä syötiin, koko perhe yhtä aikaa. Ruokarukousta ei luettu, mutta silti ruokailussa oli jotain pyhää, ei joutavia joristu ja piti syödä kauniisti; äiti opetti minut jo varhain kattamaan pöydän kauniisti.

Saunan padan alle oli aamuvarhaisella setä tehnyt tulen. Hän oli kantanut pataa veden kaivosta jo etukäteen, mutta jos pakkana oli kova, niin vesi kannettiin vasta aamulla. Saavista suolavedestä otettu kinkku oli likoamassa puhtaassa

vedessä. Veden tultua kiehumispisteeseen, kinkku nostettiin pataan – paksut narut kiedottiin ympärille ja padan pohjalle asetettiin vanha pyyheliina.

Kuusi oli jo sulamassa lauteisiin nojaten.

Puoleen päivään mennessä tupa ja eteiset oli pesty ja pitkät räsymatot aseteltu paikoilleen. Rappusten eteen aseteltiin kauniisti uudet kuusen havut, tuotiin uusi luuta kenkien limesta siivoamiseksi, rappujen lakaisuun oli varsiluuta. Luodat nostettiin yöksi eteiseen lumisateen varalta.

Kuusi tuotiin sisälle, se asetettiin lankusta tehtyyn ristinmuotoiseen jalkaan. Latvaan kiinnitettiin kiiltopapereista vekattu tähti, josta roikkui kiiltonauhoja. Tähti oli toiselta puolen kullanvärinen, toiselta hopeanhohtoinen. Usein kuusta ei ehditty koristella enempää, kun joku avasi radion. Kaikki hiljentyivät kuuntelemaan Turusta radioitavaa joulurauhan julistusta. Se oli harras pyhä hetki. – Radiossa ei tuolloin kaiken päivää ollut ohjelmaa, meillä kuunneltiin uutiset, hartausohjelmat, Lauantain toivotut ja minä kuuntelin täydellisesti keskittyneenä Markus-sedän lastentunnin. Aluksi oli akkuradio, mutta akkuja piti säästää.

Hetken hartauden jälkeen jatkui joulunvalmistelu. Emännillä oli paistamiset kesken. Piirakoihin käytetyn perunamuusin loppu imellytettiin laatikkoa varten. Ryynipiirakoiden riisipuuron loppu käytettiin porkkanalaatikkoon. Eli keittiön hellalla oli koko ajan kiehumassa jotain ja silloin alkuun uuninsuuluukku oli siellä hellan takana. Paistosten jälkeen saunan padassa keitetty kinkku siirrettiin suurella paistopellillä uuniin. Peruna- ja porkkanalaatikat siihen sivuun kypsymään. Lanttulaatikko ja mahdollisesti maksalaatikko oli tehty jo aiemmin, ne vain lämmitettiin. Usein tehtiin makaronilaatikkokin pitkistä makaroneista.

Isä ja minä koristelimme kuusen. Oli hörsöilevää kiiltonauhaa, äidin kreppipaperista tekemiä kelloja kaksi yhdessä, punainen ja vihreä, oli pumpulitukkoja, muutama karamelli ja muutama kynttilä, jotka kiinnitettiin metallisella pidikkeellä kuuseen. Oli vielä jokunen olkitähti: kaksi

kolmiota aseteltu tähdeksi. Sellainen joulukuusi on minusta edelleenkin kaikkein kaunein, tietysti lapsuuden joulukuusi!

Tuvan kattoon pöydän päädyn kohtaan kiinnitettiin äidin tekemä himmeli, pöydän taakse seinälle paperitaulu: luminen umpipiha, luuti-aitta, josta tonttu kantoi puurokulhoa, tyttö seisoo kuusen kanssa pihalla. Alla jouluntoivotusteksti. Tämä taulu oli seinällä joka joulu.

Pöydällä oli valkoinen liina, päällä paperinen joululiina, kolmihaarainen taottu kynttilänjalka valkoisine kynttilöineen. Päiväkahvi lämpimine leipomuksineen taidettiin kyllä nauttia vahakankaalla peitetyltä pöydältä. Tuolloin olivat vielä öljylamput, pöydän yläpuolella oli messinkisäiliöinen lamppu, joka ei kovin hyvin valaissut. Myöhemmin hankittiin paremmin valaiseva lamppu. Sähköt sille kulmakunnalle isä järjesti vuonna 1961.

Jouluilta

Saunassa käytiin aikaisemmin kuin tavallisesti. Setä ensin, sitten mummo ja minä ja lopuksi äiti ja isä, äiti meni ihan lopuksi, kun hänen reumatisminsa ei sietänyt kuumaa.

Äiti oli jo ennen lypsylle lähtöä kattanut astiat pöytään: valkoiset punareunaiset lautaset, mustapäiset veitset ja haarukat, lusikoista muistan vain oman alppakaisen lusikkani, jonka äiti oli saanut lypsykilpailuista palkinnoksi. Arkisin syötiin eripariastioista, siirtoväen huollosta saaduista – erityisesti muistan vaaleansiniharmaat paksut siniraitaiset lautaset ja samaa sarjaa olevan kupin, yksi kuppi säilyi isän kuppina hänen elinaikansa. Paremmat kahvikupit olivat vaalean sinertävät, niissä oli

pieniä sinisiä ruusuja. Minä söin aina omasta kukkokuvioiselta lautaseltani. Myöhemmin veljelläni ja minulla oli vaaleankeltaiset vihreäreunaiset emalilautaset.

Voi sitä ruuan tuoksua, oi joulun tuoksua! Sitten kaikki piirakat, hii-valeipä, laatikot, voi, rosolli, silli ja kinkku kannettiin pöytään. Maito ja kalja, joka oli paksussa lasikannussa. Ah, miten ihanaa oli kuuma kinkku ja perunapiirakka! Ne ovat herkkujen ykkösluokkani ruokataloudessani edelleen! Mutta herkkujen äärellä jotenkin vatsaa nipisteli! Joulupukin tulo alkoi lähestyä

Tuskin oli saatu pöytä tyhjenettyä ja astiat pestyä, kun eteisestä kuului raskas kopse ja sitten oveen koputus. Miltei sydämeni pysähtyi jännityksestä. Pukki tuli harmaassa lammasturkissaan ja mustassa korville ulottuvassa turkishatussaan, huopatossuissaan rukkaset kädessään ja säkki selässään naama kylmästä punaisena lumivalkean parran takana. Ja hyvää iltaa toivotettuaan pukki kysyi, onko täällä kilttejä lapsia. Katseli ja totesi, että on yksi lapsi. Kysyi nimeäni ja kysyi, olenko ollut kiltti. Tuskin sain sanaa suustani, kun niinasin pukille, että olen minä ollut kiltti. Setä täydensi: mei tyttö on kyl kiltti ja varma – napakka! Pukki istui tuolille ja avasi säkin. Minä sain ensimmäisen suuren paketin. Jokainen sai paketin, sain ainakin kolme pakettia. Pukki kiirehti lähtemään, sanoi monen monta taloa vielä olevan käytävänä ja porokin jo ulkona hermostuu.

Suuressa paketissani oli äidin tekemä kumipäinen räsynukke, jonka sisällä oli sahajauhoja ja oli isän tekemä lautasänky nukelle, maalaa-maton. Mutta iloni oli niistä lahjoista suuri.

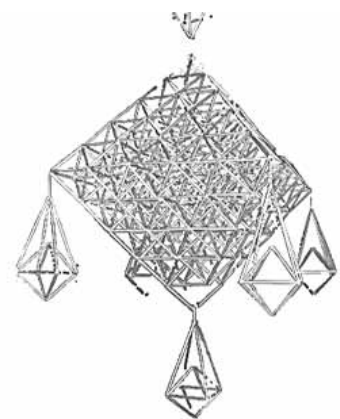
Eräänä jouluna saimme mummon kanssa samanlaisesta kankaasta tehdyt flanelliset yöpaidat sekä tuohitohvelit, niillä oli mukava kipitellä saunaan, ne jättivät lumeen ruudulliset jäljet.

Jouluaaton kunniaksi juotiin vielä kahvit. Vain juhlapyhinä, erityisesti joulunaikaan juotiin ilta- kahvit. Meillä oli kyllä oikeaa kahvia, tätini Torontosta sitä lähetti. Niitä raakoja papuja mummon kanssa paahdoimme rännälissä hellalla ja jauhoim-

me kahvimyllyllä. Tuoksu oli ihana! Joskus mummo ja äiti keittivät itselleen päivällä ylimääräiset kahvit, varsinkin jos oli jotain erikoista.

Myöhemmin jouluna tietysti oli vilkkaampaa, kun veljeni joutui mukaan. Lahjojakin saatiin vähän enemmän, mutta eivät ne lahjat oikein olleet se pääasia, vaan se joulun tunnelma, joulun koti on ihana! Ihana oli kuunnella radiosta, myöhemmin katsoa televisiosta jouluaamun jumalanpalvelusta. Navetalla oli jo osa töistä tehty, sitten tultiin tupaan hiljentymään. Harras oli jouluev- per ja tietysti Taatan eli Frans Eemil Sillanpään joulupakina. Tapanina joku karjalaisperhe tuli hevosella kylään, kysyi ovella ”Onk Tahvana koton?” Kotonahan Tahvana oli ja kohta oli kahvit pöydässä. Vanhaan aikaan Karjalassa nuoret miehet ajelivat ryyppyjä pyytämässä uhaten särkeä uunin jos Tahvana ei ollut kotona. - Tapanina meillä aina syötiin lipeäkalaa, kuorittuja keitettyjä perunoita ja voipohjaista valkokastiketta, luumukiisseliä, jonka päällä oli kermavaah- topalloja.

Jouluna erityisesti ihmisillä oli aikaa toisilleen. Luettiin joululehtiä. Myöhemmin jo lahjaksi saatiin kirjoja. Veljeni luki joka joulu Kalle Pääntalon uusimman kirjan. Jouluna ihmiset olivat onnellisia, elämälle kiitollisia!

Viimeisenä jouluna vuonna 1986 veljeni pyysi minun tekemään seuraavaksi jouluksi himmeliä. Sinä jouluna ei ollut himmeliä, koska tekemäni suuren suuri himmeli oli vintissä rikkoutunut.

Ei voinut uskoa, että se oli viimeisen joulun Sysmässä – meidän kolmen: äidin, Tuomon ja minun.

Kaskiselän Jantusista uusi sukukirja

Kaskiselän Jantusten suku saa uuden sukukirjan. Kirjan julkistustilaisuus on lauantaina 15.12.2012 alkaen klo 12 Vääksyssä Hotelli Tallukassa.

Kirjan valmistelu aloitettiin syksyllä 2010 ja kahden vuoden työn jälkeen kirja on valmis. Tutkija Jarmo Paikkala on toimittanut nyt julkaistavan kirjan, kuten edellisenkin vuonna 1998 ilmestyneen ”Kaskiselän Jantuset”. Uuden kirjan artikkeliosuudessa taustoitetaan elinympäristöä ja suvun historiaa Karjalan kannaksella ja erityisesti Vuoksenrannassa. Uuteen kirjaa on otettu mukaan aiempaa laajemmin myös tyttärien jälkeläisiä ja onhan suku myös laajentunut kuluneiden 15 vuoden aikana. Uudessa kirjassa on yhteensä yli 12 000 nimeä!

Kirjanjulkistuspäivän ohjelmassa on myös seuran vuosikokous. Tilaisuus alkaa yhteisellä joululounaalla ja päättyy noin klo 16.30.

Ruokajärjestelyjä varten tulee tilaisuuteen ilmoittautua viimeistään 4.12.2012 Eevi Pöystille puh. arkipäivisin (03) 766 2915 ja muina aikoina 0400 255 332. Ilmoita myös, jos noudatat erityisruokavaliota.

Vielä ehdit käyttää hyväksesi edullisen ennakkotilaajan tarjouksen: yhden kirjan hinta on 64 euroa, mutta tilaamalla kolme kirjaa (yhteensä 192 euroa) saat neljännen veloitusetta! Edullinen ennakkotarjous on voimassa vain 30.11.2012 mennessä tehdyille tilauksille. Sen jälkeen kirjan hinta nousee 72 euroon. Ennakkotilauksen voi tehdä sukuseuran verkkosivujen kautta tai soittamalla Eevi Pöystille (numerot yllä) tai Seija Halmeelle (numero alla). Ennakkoon tilatut kirjat voi noutaa julkistustilaisuudesta tai saada postin kautta kotiin toimitettuna maksamalla toimituskulut. Kirjatilaus ei edellytä seuran jäsenyyttä.

Tallukassa pidettävässä vuosikokouksessa keskustellaan myös seuraavasta sukumatkasta Viipuriin ja Kaskiselkään. Matka on kaksi- tai kolmipäiväinen ja ajoittuu ensi vuoden kevääseen tai alkukesään. Alustavan suunnitelman mukaan vietämme yhden päivän Viipurissa ja myös yövymme siellä. Muina matkapäivinä teemme retkiä Viipurin ympäristössä Kirvu–Räisälä–Vuoksenranta–Antrea-alueella. Tarkempi matkaohjelma, hintatiedot ja ilmoittautumisohjeet postitetaan seuran jäsenille hyvissä ajoin keväällä ja tiedot tulevat myös seuran verkkosivuille. Matkalle voi osallistua, vaikka ei olisi seuran jäsen. Lisätietoja antaa Seija Halme, puh. 050 568 5566 tai sähköpostilla seija.halme@kolumbus.fi.

Seija Halme

Jantusen sukuseura ry.
esimies puh. 050 568 5566

Tilaus- ja jäsenmaksut

Aikaisemmin lehden välissä oli Vuoksenranta-seuran tilillepanokortti, jolla voi maksaa seuran jäsenmaksun ja Vuoksenrantalaisen tilausmaksun. Nyt tilillepanokortti on painettu tämän sivun alaosaan. Sen voi leikata siitä ja maksaa pankkiin.

Jäsenmaksu on 20 euroa ja perhenjäseneltä 10 euroa. Ainaisjäsenen jäsenmaksu on 200 euroa. Karjalan Liitto

perii jäsenseuroiltaan tänä vuonna 11 euroa. Seura toivoo, että mahdollisimman monet ainaisjäsenetkin voisivat maksaa lehtimaksun 10 euroa ja näin tukea seuran taloutta. Seura toivoo, että kaikki lehden saajat suorittaisivat maksun. Tilausmaksuilla peitetään Vuoksenrantalainen-lehden painatus- ja postituskuluja.

501109-55005166		TILISIIRTO GIRERING Maksu välitetään saajalle vain Suomessa Kotimaan maksujenvälityksen yleisten ehtojen mukaisesti ja vain maksajan ilmoittaman tilinumeron perusteella. Betalingen förmedlas endast till mottagare i Finland enligt Allmänna villkor för inrikes betalningsförmedling och endast till det kontonummer betalaren angivit.		
Saaja Mottagare	Vuoksenranta-seura ry	Vuoksenranta-seuran jäsenmaksu 2012		
Maksaja Betalar		Henkilöjäsen 20 € Perheenjäsen 10 € Ainaisjäsen 200 € Lehtimaksu 10 €		
Allekirjoitus Underskrift		Viitenumero Ref. nr		
Tilitä nro Från konto nr		Eräpäivä Förfallodag	Euro	

Tarvetta lohduttamiseen

Osallistuin Asikkalan Vesivehmaan nuorisoseuran rantalolla 7. lokakuuta Vuoksenranta-seuran perinnepäivään. Osanotto oli runsas, ja suuri sali oli täynnä entisiä vuoksenrantalaisia ja heidän jälkeläisiään. Seuran puheenjohtaja Martti Talja johti toimillisesti päivän ohjelman. Nyt muistelon aiheena olivat ”Lotat ja suojeluskunta Vuoksenrannassa”. Aiheesta alusti Kaisa Maasilta o.s. Heiskanen. Seuranneessa keskustelussa monissa puheenvuoroissa tuli ilmi, että sodasta ja raskaista evakkomatkista ihmisten sydämiin jäi monenlaisia traumoja. Eipä ollut nykyajan kriisiapua siihen aikaan saatavilla! Ihmiset olivat todella kovia kokeneita. Kuitenkin selvittiin!

Yksi keskeinen asia oli se, että Veikko Vennamo ja yleensä valtiovalta järjesteli siirtolaisille pienehköjä metsä- ja maatiloja. Vuoksenrantahan oli selvästi maatalouspitäjä, ja niin ihmiset sidottiin peltojen raivaukseen ja uusien kotien rakentamiseen nykyisillä asuinalueilla. Kyllähän kova työ on myös terapiaa ja siinä mielessä siunaus. Vuoden 1944 jälkeen Suomessa ei julkisesti saanut puhua sodan aiheuttamista vaikeista asioista. Myös suojeluskunnat ja lottajärjestöt lakkautettiin. Kuitenkin puhuminen, jos mikä, helpottaa! Yksi isäntä totesikin, että miehet kyllä puhuivat rakennus-, niitto- ym. talkoissa. Apuna oli sahti, jota talkooporukalle yleensä tarjottiin. Minusta karjalaisten tupailloilla oli merkittävin terapeuttinen ja lohduttava vaikutus. Siinäähän sai vapaasti haastella ja olla omien joukossa. Itse toimin 14 vuotta Vuoksenlaakson metodistiseurakunnan pastorina. Havaitsin, että hengellisen ohjelman lisäksi ompeluseurojen haastamishetkillä oli oma tärkeä merkityksensä, myös sielunhoidollisesti. Se jotenkin lohdutti ja antoi voimaa arkipäivään. Mutta ennen kaikkea Jumalan sana, rukoileminen ja hengelliset laulut rakensivat haavoittunutta sielua, että ihminen kesti kaiken. Usein toivottiin ja laulettiin Rauhan Sävelien laulua ”Käden alla Isän rakkaan, varjon siunatun mä sain...”.

Raamatussa Valitusvirret 1:21 sanoo: ”Kuule kuinka minä vaikeroin, kukaan ei lohduta!” Sanasta käy kuitenkin selville, että Jumala on meidän lohduttajamme. Myös lähimmäisen antama lohdutus on tärkeää. Jokainen meis-

tä on osallistunut hautajaisiin, jotkut usein. Siinä saattojuhlassa lohdutamme surevia omaisia. Joskus on niin suuri kaipaus, ettei sanoja löydy ollenkaan. Silloin voi puristaa surevan rintaansa vasten ja olla ihan hiljaa, tai itkeä yhdessä. Rakkaus on kekseliäs!

Kovia kokeneen Jobin ystävät tulivat lohduttamaan häntä (Job 2:11). Lasarus sai lohdutusta Abrahamin helmassa (Luuk 16:25). Toisen maailmansodan aikana hirmuhallitsija Hitler surmautti kuusi miljoonaa ihmistä (juutalaisia, romaaneja, vammaisia, ym.) Saksan ja Puolan hirvittävässä tuhoamisleireissä. Raamattu kehottaa lohduttamaan Israelia (Sakarja 1:17 ja monia kohtia profeetta Jesajan kirjassa). Olen käynyt Jerusalemissa Vainojen museossa. Se paikka puhuttelee tosi paljon! Ei kyllä jätä yhtäkään kävijää kylmäksi!

Apostoli Paavalilla oli usein ahdistuksia ja vaikeuksia. Kerran Herra lohdutti häntä Tiituksen tulolla. Kyllä ihmisten kohtaamiset ovat tärkeitä ja rohkaisevat todella usein! Lohdutus antaa rohkeuden elämiseen ja ilon. Meidän suomalainen kristillisyytemme on usein raskassoutuista ja ilotonta. Hyvä on muistaa, että ”Ilo Herrassa on meidän väkevyytemme”.

Aivan kohta on käsillä ilon juhla, jouluku. Jouluku on Jumalan rakkauden juhla. ”Jumala on rakastanut maailmaa niin paljon, että antoi ainoan Poikansa, jottei yksikään, joka häneen uskoo, joutuisi kadotukseen, vaan saisi iankaikkisen elämän (Joh 3:16). Pitkäperjantaina Vapahtajamme selvitti ristillä maailman synnit, myös sinun ja minun. Pääsiäisaamuna Hän ihmeellisesti nousi kuolleista. Pelastus oli valmistettu. ”Jeesus on tie, totuus ja elämä” (Joh 14:6). Omiin hyviin tekoihin turvaten emme pääse taivaaseen. Mutta uskomalla henkilökohtaisesti Jeesukseen pääsemme varmasti perille. Silloin sodat sekä evakkomatkat ovat päättyneet, ja kaikki vajavaisuus on lopullisesti poissa. ”Mutta Herran armo pysyy ajasta aikaan, se on ikuinen niille, jotka pelkäävät ja rakastavat häntä. Polvesta polveen ulottuu hänen uskollisuutensa (Ps 103:17).

Siunattua Joulua 2012!

Antti Mustonen